

॥ ણમોત્થુ ણં સમણસ્સ ભગવાં મહાવીરસ્સ ॥
॥ આયા ગુરુબહુમાણો ॥

શાલ

પુરુષથી પરમ પુરુષ સુધી

પરમ પાપન શ્રી પ્રશ્નાયાકરણ આગમ અંતર્ગત
શ્રી સુધમર્જપામી ભગવાનની વાણી

પ્રિયમ्

અહો શ્રુતમ्
શા. બાખુલાલ સરેમલજ
સિદ્ધાચલ બંગલો, હીરા જૈન સોસાયટી,
સાબરમતી, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૫. મો. ૯૪૨૬૫૮૫૮૦૪
ahoshrut.bs@gmail.com

મહા, વિ. ૨૦૭૫

* પંથ પરમ બ્રહ્મનો *

પુરુષ એટલે

ધર-સંસાર-રાગ-દ્વેષ-અઢાર પાપસ્થાનક
અને ભયાનક ભવભ્રમણ.

પરમ પુરુષ

એટલે સર્વજ્ઞતા-વીતરાગતા-અક્ષયાનંદ
અને પરમસુખમય મોક્ષ.

શીલ

એ પુરુષથી પરમ પુરુષ સુધીની યાત્રા છે.

પુરુષનો રાગ ત્યાં સુધી જ છે

જ્યાં સુધી પુરુષનો પર્દફિશ નથી થયો.

જે સુખનો સ્નોત લાગે છે,

તે જાણે કે અજાણે - ઈચ્છાએ કે અનિચ્છાએ

કેવી રીતે દુઃખનો સ્નોત બનતો આવ્યો છે ને આ જ મૂઢતાએ

આ જીવના અનંતભવોને કેવા ખાનાખરાબ કરી દીધા છે

એ સમજાય

તો પુરુષનો રાગ એક જ ક્ષાળમાં વિરાગમાં પરિણમી જાય.

જે ગંડેડીના ને કૂતરીના ભવમાં કર્યુ હતું, તે કરવા માટે આ ભવ નથી.

આ ભવ અનંત ભવયક્તમાં જે નથી મળ્યા

એ ઉચ્ચય ધ્યેયોને સર કરવા માટે છે.

જરા મન શાંત કરો, સ્વસ્થ કરો,

‘સત્ય’ને પામવાની તરસ ઊભી કરો

અને વાંચો

શીલ.

પુરુષથી પરમ પુરુષ સુધી.

રાજગૃહી નગરી

હવે વધુ ને વધુ દૂર થઈ રહી છે.

રસ્તાની ધૂળ પર એક પ્રભાવશાળી વ્યક્તિના પગલા પડી રહ્યા છે.

ને પાછળ બીજા સેંકડો પગલા પડી રહ્યા છે.

પહેલા પગલામાં પ્રભાવ વર્તાઈ રહ્યો છે

ને પાછળના બધાં જ પગલામાં પ્રભાવિતતા વર્તાઈ રહી છે.

સદ્ગુરુનો અર્થ છે પ્રભાવ.

શિષ્યનો અર્થ છે પ્રભાવિતતા.

સદ્ગુરુનો અર્થ છે પ્રકાશ.

શિષ્યનો અર્થ છે પ્રકાશિતતા.

સદ્ગુરુનો અર્થ છે આલંબન.

શિષ્યનો અર્થ છે આલંબિતતા.

સદ્ગુરુનો અર્થ છે ઉચાઈ.

શિષ્યનો અર્થ છે આરોહણ.

પંચમ ગાણધર શ્રી સુધર્માસ્વામી ભગવાન

રાજગૃહી નગરીથી વિહાર કરીને

તેના ઉપનગરમાં પધારી રહ્યા છે.

સૂરજનો સોનેરી પ્રકાશ

આખા ય રસ્તે રંગોળી કરી રહ્યો છે.

પંખીઓનો મધુર કલરવ

જાણે આવો પધારો કહીને સ્વાગત કરી રહ્યા છે.

પથિકો રસ્તાની બંને બાજુ ઊભા રહીને

મંત્રમુખ થઈને જોઈ રહ્યા છે.

હાથ જોડાઈ ગયા છે

ને શામાણની અસ્મિતા એમના અંતર પર

ઉંડી... ખૂબ ઉંડી છાપ પાડી રહી છે.

ઉપનગર હવે દેખાવા લાગ્યું છે
 વધુ ને વધુ નજીક આવી રહ્યું છે.
 વધુ ને વધુ સ્પષ્ટ થઈ રહ્યું છે.
 બસ, હમણા આવ્યું જ સમજો
 ને આ શું ?
 ત્યાંના સંઘના હજારો માળસો
 નગરના દ્વારે આવીને ઊભા છે.
 એમની આંખની ખ્યાસના પારણા થયા છે
 એક એક આંખે અહોભાવના અશ્વના તોરણ બંધાયા છે.
 પ્રભુ વીરના પ્રથમ પહૃથર
 એમના વિશાળ પરિવાર સાથે આજે આપણા
 આંગણાને પાવન કરશે
 આ કલ્પના એમના રોમ રોમને ટક્કાર કરી રહી છે.
 એમની અંતરની ઉર્મિઓ
 અને વાર્જિન્નોની સુરાવલીઓ નૃત્ય કરી રહી છે.
 પગલે પગલે પરમ શાસન પ્રભાવના થઈ રહી છે.
 અજૈનો સાચાંગ દંડવત્ત પ્રણામ કરી રહ્યા છે.
 હજારો હૈયા હિલોળે ચહ્યા છે.
 સૌના અસ્તિત્વ પર એક જ નામ છવાયેલું છે -
 સુધર્માસ્વામી.
 શ્રુતકેવલી, દ્વાદશાંગીસ્રાષ્ટ્રા, સર્વલભિન્ધિનિધાન.
 પરમ તપસ્વી, પરમ બ્રહ્મચારી, પરમ સંયમી.
 પરમ ગુણિયલ...
 આજે આખું ય ઉપનગર ગાંધું બન્યું છે.
 સદ્ગુરુના આગમનથી ય મોટો ઉત્સવ બીજો તો ક્યો હોય.
 જિનાલય આવી ગયું.
 ચૈત્યવંદન કરીને સુધર્માસ્વામીજ વસ્તિના પટાંગણામાં પદ્ધાર્ય.

ચોધાર અશુની ધારા સાથે
 સૌએ એમની દેશનાનું અમૃત પાન કર્યું.
 મહાત્માઓની અર્થમાંડલીનું પાવન દર્શન
 અને ઉંઠું મનોમંથન
 આમાં કેટલીય મિનિટો પસાર થઈ ગઈ.
 એ શું પામી ગયા ?
 ને આપણે શું ખોઈ બેકા ?
 એ બંને પ્રશ્નોનો જવાબ એક સાથે મળી રહ્યો છે.
 ભારે પગલે બધાએ વિદ્યાય લીધી છે.
 અર્થમાંડલીમાંથી એક મહાતેજસ્વી મહાત્મા ઊભા થયા છે.
 હુથ જોડેલા છે.
 મુખમુદ્રા પર અહોભાવનું સાખ્રાજ્ય છવાયેલું છે.
 આંખોમાં જિજ્ઞાસા તરવરી રહી છે.
 સુધર્માસ્વામીજી તરફ એક એક પગલું એ ચાલી રહ્યા છે
 ને એમનો આનંદ વાંબ વાંબ ઉછળી રહ્યો છે.
 સદ્ગુરુને એ પ્રદક્ષિણા દઈ રહ્યા છે.
 સૃષ્ટિક્રમે પ્રદક્ષિણા દેવાતી જાય છે
 ને ભીતરની ગુણસૃષ્ટિ ઓર સમૃદ્ધ થતી જાય છે.
 સદ્ગુરુને વંદન કરીને એમની અનુજ્ઞા લઈને
 એ મહાત્મા પ્રશ્ન કરે છે -
 “ગુરુદેવ ! બ્રહ્માર્થનું સ્વરૂપ શું છે ?”
 સુધર્માસ્વામી ભગવાનના હોઠ ફક્કે છે
 ને ગંભીર મધુર ધ્વનિના તરંગો
 વાતાવરણમાં ગજબનું માધુર્ય ભરી દે છે.
 “જંબૂ !”
 સદ્ગુરુના શ્રીમુખે પોતાનું નામ સાંભળતાની સાથે
 જંબૂસ્વામીજી રોમાંચિત થઈ જાય છે.

અમના કાન પાત્ર બને છે
ને સદ્ગુરુના ઉદ્ગારોનું અમૃત અમાં રેડાવા લાગે છે.

જંબૂ !

એતો ય બંભચેરં ॥ પ્રશ્રવ્યાકરણસૂત્ર ॥
જંબૂ ! હવે હું તને બ્રહ્મચર્યનું સ્વરૂપ કહું છું.
તું ધ્યાનથી અને સાંભળ.

ઉત્તમતવણિયમણાણદસણચરિત્તસમ્મતવિણયમૂલં ।

ઉપવાસ વગેરે શ્રેષ્ઠ તપ હોવા અમનું મૂળ છે બ્રહ્મચર્ય.
પિંડવિશુદ્ધિ વગેરે શ્રેષ્ઠ નિયમ હોય અમનું મૂળ છે બ્રહ્મચર્ય.
શ્રેષ્ઠ જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રનું મૂળ છે બ્રહ્મચર્ય.
અને શ્રેષ્ઠ વિનયનું પણ મૂળ છે બ્રહ્મચર્ય.

ब्रह्मचर्यवान् हि तपःप्रभूतीनुत्तमान् प्राप्नोति, नान्यथा ।

॥ પ્રશ્રવ્યાકરણવૃત્તિ ॥

જેની પાસે વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય હોય
એ જ શ્રેષ્ઠ તપ વગેરેને પામી શકે, બીજા નહીં.
જેની પાસે મૂળ જ નહીં હોય
અની પાસે શાખા તો ક્યાંથી હોઈ શકે ?
બ્રહ્મ ખોવાનો અર્થ છે
બધું જ ખોવું.

જડ ઠાણી જડ મોણી, જડ ઝાણી વક્કલી તવસ્સી વા ।

પથ્થંતો ય અબંભં, બંભા વિ ણ રોયા મજ્જા ॥

લાંબા લાંબા કાયોત્સર્ગો કરનાર હોય,
કે કાયમી મૌન રાખનાર હોય,
જબરદસ્ત ધ્યાન કરનાર હોય કે વલ્કલ-વસ્ત્ર પહેરનાર હોય
અરે, ઘોર તપસ્વી પણ કેમ ન હોય ?
જો અને અબ્રહા જોઈએ છે,

તો એ મને રૂચતો નથી.
 પછી એ ભલે ને ખુદ બ્રહ્મા ય કેમ ન હોય ?
 હકીકત એ છે
 કે અધ્રસ એ ભયાનક આગ છે
 એમાં જે પેઢ છે એના
 તપ-શ્રુત-મૌન-તિતિક્ષા - બધું જ
 બળીને ખાખ થઈ જાય છે.
 અધ્રસનો અર્થ છે સળગતી ખુરશી પર બેસવું.
 ને તમારું બધું જ રાખ કરવું.
 અધ્રસનો અર્થ છે જીવનભરની મૂડીની પોટલી
 ચોરબજારમાં ફંગોળી દેવી...
 અધ્રસનો અર્થ છે ગળામાં મોટી શિલા બાંધવી
 અને ભવસાગરમાં તુબકી લગાવવી
 અધ્રસનો અર્થ છે અજગરના મોઢામાં જવું
 ને ઘસઘસાટ ઉંઘી જવું.

તો પદ્ધયં તો ગુણિયં તો મુણિયં તો ય ચેડ્યો અપ્પા ।
 આવડિયપેલ્લિયામંતિઓ વિ ન કુણડ અકજં ॥

તો સાચું ભાસ્યા
 તો સાચું ગાય્યા
 તો સાચું સમજ્યા
 ને તો આત્માનું કંઈક સારું સમજ્યા
 જો ખોટી જબ્યાએ જઈ ચાચું હોય ત્યારે
 કોઈએ ખરાબ પ્રેરણા કરી હોય ત્યારે
 કે ભોગો ભોગવવાનું આમંત્રણ આવ્યું હોય ત્યારે
 ખૂદું કામ ન કરે.
 સૈનિક યુદ્ધનો અભ્યાસ કરે

તલવાર ધારદાર કરે
 પોતાના શૌર્યની વાત કરે
 એ બધાની પરીક્ષા ત્યારે થાય
 કે જ્યારે શત્રુસેના ચડી આવી હોય,
 ત્યારે જો એ પાછો ન પે
 તો એ બધું જ સાચું
 ત્યારે જો એ પાછો પે તો એ બધું જ ખોટું.

વેદોદયની પળ

એ આજ સુધીના સંયમ, તપ અને શ્રુતાભ્યાસની
 કસોટી હોય છે.

પુરુષને સ્વીની ઈચ્છા જાગી
 કે સ્વીને પુરુષની ઈચ્છા જાગી
 હવે શું કરવામાં આવે છે
 એના પરથી નક્કી થશે
 કે હવે એમનું શું થશે.

જિનાજ્ઞાનું શરાણ લઈને એ ઈચ્છાને રફે-દફે કરી દેવાય,
 તો સદ્ગતિ નિશ્ચિત છે.

એ ઈચ્છાના પક્ષે ઢળી જવાય
 ઓ ઈચ્છાની પૂર્તિનો આગાહ રખાય
 અને એ ઈચ્છાની પૂર્તિના જ પ્રયાસો કરાય
 તો દુર્ગતિ નિશ્ચિત છે.

સાધકને પ્રશ્ન થાય છે
 કે આ વેદોદય શા માટે થાય છે ?
 મેં વ્રત લીધું પછી આવું શા માટે ?
 આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે હજુ મારે સંસાર ભોગવવાનો બાકી છે ?

આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે હજુ મારું ભોગાવતી કર્મ બાકી છે ?
 આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે મેં ભૂલથી પ્રત લઈ લીધું છે ?
 આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે મારે શરમ-સંકોચ છોડીને
 મારી ભૂલ સુધારી લેવી જોઈએ ?
 આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે હવે મારે પ્રતમાં રહેવાનો કોઈ અર્થ જ નથી.
 રહું તો ય બધું નિષ્ફળ છે ?
 આનો અર્થ શું એવો નથી,
 કે હું પ્રત માટે લાયક જ નથી ?
 આવા સાધકને પહેલો જવાબ આ છે
 કે દશમા ગુણસ્થાનક સુધી
 પ્રભુએ વેદમોહનીયનો ઉદ્ઘય કર્યો છે.
 જો વેદોદ્ઘય એ પ્રતની અયોગ્યતા હોય,
 તો દશમા ગુણસ્થાનકે જ પ્રતગ્રહણ ઉચ્ચિત ઠરશે,
 આ રીતે તો આખા માર્ગનો જ ઉર્ધેદ થઈ જશે,
 કારણ કે પ્રતગ્રહણ વિના તો
 દશમું ગુણસ્થાનક જ આવતું નથી.
 જેને વેદોદ્ઘય જ ન હોય એ સાધક
 એવું નથી,
 પણ કવચિત્ કર્મોદ્ઘયથી વેદોદ્ઘય થવા છતાં
 જે એને લગીરે અનુકૂળ ન થાય
 અને જિનવચનપરિભાવન અને જિનવચનઅનુસરણ દ્વારા
 એનો ખુદદો બોલાવી દે એ સાધક
 આવી વ્યાખ્યા છે.

સાધક એટલે જગુમનાર
 સિદ્ધ એટલે વિજય પામનાર.
 સિદ્ધને વેદોદય પણ નથી હોતો
 ને એમણે જગુમવાનું પણ નથી હોતું.
 સાધકને આ બંને વસ્તુ હોય છે.
 સાધક જગુમવા દ્વારા જ વિજય પામે છે
 અને સિદ્ધ બને છે.

આ ભવમાં જેમને સહજ નિર્મળ બ્રહ્મચર્ય મળ્યું છે
 તેઓ પૂર્વભવમાં ક્યારેક જગૂમ્યા છે.
 જંબૂસ્વામી લઘની રાતે
 આઠ રૂપ રૂપના અંબાર જેવી નવોઢાઓ વર્ણે
 નિર્વિકાર રહી શકે
 અને એમના ય વિકારોને નાખૂં કરી શકે,
 એના મૂળમાં ભવદેવના ભવની અને શિવકુમારના ભવની
 જગુમવાની સાધના હતી.
 આજે સહજ નિર્મળ બ્રહ્મચર્ય ન હોય,
 એનું કારણ એટલું જ છે કે
 ભૂતકાળમાં આપણે જગૂમ્યા નથી.
 હવે એ ભૂલ સુધારી લઈએ,
 બરાબર જગૂમી લઈએ,
 બધી તાકાતથી લડી લઈએ
 આત્મશક્તિ સમક્ષ વેદોદય
 એ એક મગતરાથી વધુ કાંઈ જ નથી.
 જે જગુમતો નથી
 એ શરણાગત બને છે
 એ અની બધી જ સાધનાને
 વેદોદયની આગમાં હોમી દે છે.

એ રાખ જેવો નિસ્તેજ બને છે,
અટલું જ નહીં
એ વેદોદ્યની આગને વધુ ને વધુ પ્રદીપ કરતો જાય છે.

ન જાતુ કામ: કામાના-મુપભોગેન શામ્યતિ ।
હવિષા કૃષણવર્ત્મેવ, ભૂય એવોપવર્દ્ધિતે ॥
કામ કદી પણ કામોપભોગથી શાંત થતો નથી.
જેમ ધીથી આગ વધતી જાય
તેમ એ વધુ ને વધુ વધતો જ જાય છે.

યોગશાસ્ત્ર કહે છે -

રક્તજા: કૃમય: સૂક્ષ્મા, મૃદુમધ્યાધિશક્તય: ।
જન્મવર્ત્મસુ કણ્ડૂતિં, જનયન્તિ તથાવિધામ् ॥
સ્વીના અંગમાં લોહીથી જન્મેલા સૂક્ષ્મ કૃમિઓ હોય છે.
તેમનામાં મુદુ, મધ્યમ અને અધિક શક્તિ હોય છે.
તેઓ તેવા પ્રકારની ખંજવાળ પેદા કરે છે.
સુખ કવચિત, કાદાચિત્ક, કૃત્રિમ અને તુચ્છ.
એની સંજ્ઞ સતત અને કંટાળાજનક.

ભોગનો સીધો અર્થ છે પોતાનો ભોગ.
નબળાઈથી માંડીને કષ્ય સુધીના રોગો ભોગથી થાય છે.

કમ્પ: સ્વેદ: ક્ષયો મૂર્છા, ભ્રમિલાનિર્બલક્ષ્ય: ।
રાજયક્ષમાદિરોગાશ, ભવેયુર્મેથુનોત્થિતા: ॥ યોગશાસ્ત્ર ॥
કંપારી, પરસેવો, કષ્ય, બેભાની, ચક્કર, થાક, નબળાઈ
અને કષ્ય વગેરે રોગો મૈથુનથી થાય છે.

મૈથુનનો અર્થ છે મોત તરફની દોટ.
મૈથુનનો અર્થ છે સ્વશિરચ્છેદ.
મૈથુનનો અર્થ છે આરોગ્યની હત્યા.
મૈથુનનો અર્થ છે હતોત્સાહતાની ખરીદી.

મૈથુનનો અર્થ છે મહામૂર્ખમી.
 મૈથુનનો અર્થ છે આનંદનો આપધાત.
 મૈથુનનો અર્થ છે હાથે કરેલી હેરાનગતિ.
 મૈથુનનો અર્થ છે ઉપાધિનું આમંત્રણ.
 મૈથુનનો અર્થ છે આલોક-પરલોક ખલાસ.
 મૈથુનનો અર્થ છે તન-મન-આત્માની છેતરપિંડી.
 મૈથુનનો અર્થ છે સર્વસ્વની ઘોળી લૂંટ.
 સ્વસ્થ અને મધ્યસ્થ દસ્તિએ વિચારતા
 જે અંગોનું નામ લેતા પણ શરમ આવે
 જેમને જોઈ પણ ન શકાય,
 ફુર્ગધ એ જે અંગોનો પર્યાય છે,
 ગંદકીથી વધુ જે અંગો કશું જ આપી શકે તેમ નથી.
 જુગુપ્સાના ઉત્પાદનનું જે અંગો કાયમી કારખાનું છે,
 બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થઈ જાય,
 એ અંગો આકર્ષક લાગે,
 અને પ્રવૃત્તિપ્રેરક બને,
 ત્યારે મૈથુનની સંભાવના થાય છે.
 વ્યક્તિના વેદોદય સાથે
 આમાં કુદરતના ચકની પ્રકિયા પણ ચાલે છે.
 જાતીય આકર્ષણ, મૈથુનપ્રવૃત્તિ, પ્રજોત્પત્તિ
 અને આમ ચક ચાલ્યા કરે.
 કુદરતને જો એક સ્વતંત્ર વ્યક્તિ ગણુંને
 તો આ એનો સ્વાર્થ છે.
 કે આ રીતે બુદ્ધિ ભ્રષ્ટ થતી રહે,
 ગાંડપણ થતું રહે, અને ચક ચાલતું રહે.
 એક માણસને એવું ઈજેક્શન આપી દેવાય

કે એ ગટરમાં નાખા કરે,
 વિષા ખાયા કરે
 ને ભૂંડણ સાથે ભોગ ભોગવ્યા કરે,
 એના જેવું આ કુદરતનું કરતૂત છે.
 બાળપણ જતાની સાથે
 કુદરત આવું ઈજેક્શન આપી હે છે.
 આટલી બધી જુગુસનીય અને લક્ષાસ્પદ પરિસ્થિતિમાંથી
 પસાર થયા પછી વાત પૂરી થતી નથી.
 પછીની વાત તો ઓર દર્દનાક છે.
 પુરુષ એનું સર્વસ્વ ગુમાવી હે છે.
 જેવું એનું ગાંડપણ ને જેવું એનું નસીબ -
 એના આધારે નાના-મોટા રોગોથી માંડિને
 મોત સુધીની વેદના ભોગવે છે.
 ને ક્ષી તો સાવ જ બિચારી બની જાય છે.
 પ્રજોત્પત્તિની ૮૮.૮૮% જવાબદારી એના માથે લદાઈ હોય છે.
 એ બીમાર પડે છે,
 માથું પકડીને બેસે છે,
 ઉલ્ટીઓ કરે છે,
 એનું મન ચકરાવે ચેડે છે.
 એના શરીરમાં જાતજાતની તકલીફો શરૂ થઈ જાય છે.
 નવ-નવ મહિનાઓ સુધી એ કણો વેઠે છે.
 છેવટે એને પ્રસૂતિની પીડા ઉપડે છે.
 એ સાક્ષાત્ યમરાજના દ્વાર જુએ છે,
 પીડા વધી રહી છે, ઓર વધી રહી છે,
 ઓર.... ઓર.... ઓર....
 બસ, હવે નહીં જરવાય...
 ના, હવે તો બિલકુલ નહીં સહેવાય,

ના, હવે હું મરી જઈશ... નહીં... ન...હીં...

થોડી ક્ષાળોની ભૂલનું પરિણામ

સ્વી પ્રત્યક્ષ નરકરૂપે ભોગવે છે.

મા સિવાય આ વેદનાને કોણ સમજી શકે ?

ને મા ખુદ પણ આનું વર્ણન શી રીતે કરી શકે ?

આ વેદના શા માટે ?

આ ગ્રાસ શા માટે ?

મૂરખાઓ જવાબ આપે છે - 'કુદરતના તંત્રને ચલાવવા માટે.'

તો એવા પરગજુ આત્માઓ જ

આવું ગાંડપણ કરતા હશે ને ?

સાચો જવાબ તો છે - વેદોધ્ય, મોહ, કુદરતનું ભ્યાનક ઈજેક્શન.

સ્વીને પુરુષ આકર્ષક લાગ્યો

ત્યાં જ એના ગાંડપણની શરૂઆત થઈ ગઈ.

ગાય ગાંડી બને એટલે એ અદેખ ઢોડે

એ બે-ચાર વાહનોને પાડી હે,

પાંચ-સાત માણસને છુંદી નાંખે,

પોતે ય લોહી લુહાણ થાય

ને છેવટે ક્યાંક ગટરમાં પડી જાય.

ગાંડપણનું પરિણામ તો શી રીતે સારું હોઈ શકે ?

'પુરુષ' એ સ્વીની પનોતી છે,

બદનસીબી છે,

ગાંડપણ એને પુરુષમાં આકર્ષકતા દેખાડે છે,

ને એની સાચે જ

સ્વીની ઘોર ખોદાઈ જાય છે.

જો પુરુષ આકર્ષક હોત, ખરેખર આકર્ષક હોત,

તો એ પુરુષને ય આકર્ષક લાગત,

પણ એવું નથી.

માટે જ પુરુષને પુરુષમાં કોઈ જ રસ હોતો નથી.

અરે,

સ્ત્રીમાં ય જ્યારે ગાંડપણ ન આવ્યું હોય,
ત્યારે તો એને ય પુરુષમાં ક્યાં રસ હોય છે ?

એક દૂધવાળાને કોઈકે પૂછ્યું,

“અલ્યા તું પરણતો કેમ નથી ?”

એણે કહ્યું,

“હું સવારે છ વાગે બહેનોને જોઉં છું.”

ગાંડપણનો આધાર કદી સર્વ્યાઈ ન હોઈ શકે.

જે સ્ત્રીનું સત્ય છે

ઓ જ પુરુષનું પણ સત્ય છે.

સ્ત્રી રોજ સવારે ઉઠીને જુઓ છે કે

પુરુષ જુગુપ્સનીય રીતે નસકોરાં બોલાવી રહ્યો છે.

એના મોઢામાંથી નીકળેલી લાગે

એની હડપચી સુધી અશુચિમય શેત રેખા કરી છે.

નાકમાં શેડાં દેખાય છે,

આંખોમાં પિયા બાજેલા છે,

પલંગ પર એનો અસ્ત-વ્યસ્ત દેહ જોવો ય ગમે એવો નથી.

હેરસ્ટાઈલને સ્ટાઈલ કહી શકાય તેમ નથી,

રાતની ઘટના યાદ આવે છે

ને એને છી છી થઈ જાય છે.

મેં શું કર્યું ? કોણી સાથે ? ને શા માટે ?

આ પ્રશ્નો એને પજવે છે,

પણ એનો કોઈ જ જવાબ એને મળતો નથી.

સિવાય એનું ગાંડપણ.

ગાંડપણની હાજરીમાં ગાંડપણ કદી પણ ગાંડપણ લાગતું નથી.

ભૂંડને એની બધી જ ચેષ્ટાઓ બુદ્ધિસંગત લાગે છે.

ભૂંધનું ભૂંડપણું દૂર કરી દેવાય
 તો એ ગટર, વિષા ને ભૂંડાને
 કાયમ માટે તિલાંજલિ આપીને ચીસો પાડતું બાગી જાય.
 ભૂંડ જ્યાં સુધી ભૂંડ છે, ત્યાં સુધી ગાંડું છે.
 જ્યાં સુધી એ ગાંડું છે, ત્યાં સુધી એની સમજાવટ શક્ય નથી,
 કદાચ અલ્પ સમય માટે એ ડાહું થઈ જાય,
 તો એટલો સમય તો એ બધી જ પાગલચેષા છોડી હે,
 પણ પાછો એને ગાંડપણનો એટેક આવે,
 તો એને મન એ પાગલચેષા જ ડહાપણ બની જાય.
 મનુખ્યની દશા પણ બિલકુલ ભૂંડ જેવી છે.
 ગાંડપણ ઓસરે છે
 સ્વીને પુરુષની ગંદકીઓ પ્રત્યક્ષ દેખાય છે.
 કોઈપણ વ્યક્તિ ર૪ કલાકમાં
 લગભગ ૨૦ વાર જાહે-અજાહે વાછૂટ કરે છે,
 એવું વિજ્ઞાન કહે છે.
 સાથે રહેતી વ્યક્તિ આનાથી અજાણ નથી હોતી.
 પુરુષ ફેશ થયા પછી ફલશ ન કરે
 તો સ્વી કકરાટ કરશે,
 પુરુષ ટુથબ્રશ કરતો હોય
 ત્યારે એનું દશ્ય જોઈને સ્વીને મોઢું ફેરવી લેવાનું મન થશે,
 પુરુષે હજ શેવ નહીં કર્યું હોય,
 તો ય સ્વીને એ અળખામણો લાગશે.
 ઘેર ઘેર પુરુષો સવારે બીભત્સ દશામાં હોય,
 બે-અઢી કલાકની કસરતો પછી માંડ કંઈક ઠીકઠાક થાય,
 એ ય ઉપરછલ્લી દૃષ્ટીએ.
 ને કલાક-બે કલાક બહાર જઈ આવે
 ને પાછા ગંધાવા લાગે.

પરસેવાનો ખજાનો પણ અખૂટ હોય છે.
 નફફટમાં નફફટ પુરુષ પણ
 એના બીભત્સ અંગોને જાહેર કરતો નથી,
 કારાણ કે એને ય ખબર છે કે એ બીભત્સ છે.
 નફફટમાં નફફટ સ્વી પણ
 જાહેરમાં આ ગાંડપણ કરતી નથી,
 કારાણ કે એને ય ખબર છે કે આ ખૂબ જ ગંદું છે.
 જાતીય આકર્ષણો તાત્પર્યનુવાદ છે ગાંડપણ.
 નર્યુ ગાંડપણ, ભારોભાર અવિવેક, તદ્દન મૂર્ખામી.
 પુરુષના દેહમાં નવ છિદ્રો હોય છે,
 જેમાંથી રોજબરોજ અશુચિ જર્યા જ કરે છે.
 પુરુષના દેહમાં સાડા ગ્રાણ કરોડ રોમછિદ્રો હોય છે,
 તેઓ ગંદકી અને દુર્ગધિ સિવાય
 બીજું કોઈ ઉત્પાદન કરી શકતા નથી.
 પુરુષનું મોહું એ હાડકાની બખોલ હોય છે,
 જેમાં દુર્ગધી થૂંક ભરેલું હોય છે.
 દાંત સારા લાગે છે, પણ એ એક પ્રકારના હાડકા જ હોય છે.
 જીબ માંસના ટુકડાથી વધુ કાંઈ જ હોતી નથી.
 બગલના વાળ કેટલા જુગુપ્સનીય હોય છે,
 એ વળી પસીનાથી ગંધાયા કરે છે.
 દાઢી-મુંછના વાળ કેટલા બરછટ હોય છે,
 જો આખા શરીરે એવા વાળ હોય,
 તો પુરુષ ને રીંછ બે ય સરખા લાગે,
 બે દિવસ દાંતની સફાઈ ન થાય,
 તો પુરુષથી સ્વીને દૂર ભાગવું પડે,
 એક દિવસ સ્નાન ન કરાય,
 તો પુરુષ જુગુપ્સનીય લાગવા માંડે,

મેક-અપ, પરફ્યુમ્સ, સાબુ, પાવડર
 વગેરે સૌન્દર્ય પ્રસાધન નથી હોતા,
 કદ્રૂપાપણાના અને દુર્ગંધના ઢાંકણા હોય છે.
 ગટરને તમે સાત ઢાંકણા લગાડો
 તો ય ગટર તો ગટર જ રહે છે.
 ઢાંકણાનો સીધો અર્થ છે આંખ આડા કાન,
 ઢાંકણાનો સીધો અર્થ છે જાતની છેતરપિંડી,
 ઢાંકણાનો સીધો અર્થ છે સત્ય પર પડદો,
 ઢાંકણાનો સીધો અર્થ છે આત્મવંચના
 ઢાંકણાનો સીધો અર્થ છે બેવકુફી.

છગન ભંગારવાળાને ત્યાંથી સેકન્ડ હેન્ડ ડબ્બો લઈ આવ્યો.
 જોતાની સાથે પત્નીનો પિતો ગયો,
 'જરા જોઈને તો લાવવો તો, તમે તો ખરેખર ભંગાર જ લઈ આવ્યા.'
 છગને કહ્યું, 'ડબ્બો તો ભંગાર જ છે, પણ એનું ઢાંકણું સારું હતું.
 માટે લઈ આવ્યો.'

પુરુષ ભંગાર જ છે,
 ફક્ત એનું ઢાંકણું સારું હોય છે.
 સેન્ટ-પરફ્યુમ્સ ઢાંકણું છે, ભારે કપડાં ઢાંકણું છે,
 ફેસિયલ એ ઢાંકણું છે, હેર સ્ટાઇલ એ ઢાંકણું છે,
 બાઈક કે કાર એ ઢાંકણું છે,
 ને એની ચામી સુદ્ધા ઢાંકણું છે.
 ઢાંકણું ફક્ત ઢાંકણું જ હોય છે,
 એથી વધુ કાંઈ જ નહીં.
 એ ઢાંકણું ય કાયમ નથી હોતું
 પરફ્યુમ પર પરસેવો કદજો જમાવી દે છે,
 કપડાં જુનાં થઈ જાય છે કે બદલાઈ જાય છે,
 ફેસિયલને ફેસ હડસેલી દે છે,

હેર સ્ટાઈલની સ્ટાઈલ ખોટકાવા લાગે છે,
 બાઈક ને કાર કંટાળો આપવા લાગે છે,
 ચામડી એના છિદ્રોથી ખરડાવા લાગે છે,
 ધીમે ધીમે એ ગુલાબી રંગ છોડીને
 કળાશ ને ફિક્કાશની યાત્રા કરવા લાગે છે,
 એમાં કરચલીના તરંગો ઉઠે છે
 ને એમાં યૌવન તુલ્ભકી મારીને આપદ્યાત કરી લે છે.
 શોખીન ને રંગીન સ્વીઓ ય
 મોઢું વકાસીને પુરુષની આ વાનરગુલાટો જોતી રહે છે,
 એ જોઈ રહી છે કે એનું ખુદનું રૂપ પણ મુરજાઈ રહ્યું છે,
 ને પુરુષ પણ એનું પોત પ્રકાશી રહ્યો છે.
 એના વાળ ધોળા થઈ રહ્યા છે
 હુવે એ હું હું કરીને માંડ સાંભળે ને સમજે છે.
 હુવે એના એક પછી એક દાંત વિહુર કરી રહ્યા છે.
 છાશવારે એ એના બેક્પેઇન અને ચેસ્ટ પૈર્ફેનના રોટણા રોયા કરે છે,
 તં કત્થ બલં તં કત્થ જોવ્વણં અંગચંગિમા કત્થ ?।
 સવ્વમણિચ્ચ પિચ્છા દિંદું ણદું કયંતેણ || વૈરાગ્યશતક ||
 ક્યાં ગયું તે બળ, ક્યાં ગયું તે યૌવન ?
 ક્યાં ગયું તે અંગોનું સૌનદર્ય,
 ખરેખર
 એ બધું જ અનિત્ય છે.
 હજી તો જોયું, ને ગયું,
 બળનું ય મૃત્યુ હોય છે,
 યૌવનનું ય મૃત્યુ હોય છે,
 સૌનદર્યનું ય મૃત્યુ હોય છે,
 જેને જીવન કહેવાય
 એ હકીકતમાં હજારો મૃત્યુઓનો સરવાળો હોય છે.

પછી પુરુષ વાળ રંગે છે,
 લેટેસ્ટ સ્ટાઇલના કપડા પહેરે છે.
 મૂંઘને પાણ શેવ કરવાનું ચાલુ કરી હે છે,
 આવી રહેલા ઘડપણને નો એન્ટ્રી કહેવા માટે ફાંફા મારે છે.
 અને છૂપાડવા મથામણ કર્યા કરે છે.
 બીજા કોઈ છેતરાય કે ન છેતરાય,
 પહેલા તો એ પોતે જ છેતરાય છે.
 તમે યુવાનને પસંદ કરો
 તો ય તમે ઘરડાને જ પસંદ કર્યો છે,
 કારણ કે અનો અંજામ ઘડપણ છે,
 તમે જીવતાને પસંદ કરો
 તો ય તમે મહદાને જ પસંદ કર્યું છે,
 કારણ કે અનો અંજામ મૃત્યુ છે.
 તમે રૂપાળાને પસંદ કરો
 તો ય તમે કદરપાને જ પસંદ કર્યો છે,
 કારણ કે રૂપ અલ્પસમય જ જીવે છે,
 ઘૌંઠન ઓસરે છે ને રૂપને પોતાની સાથે લઈ જાય છે.
 ગમતો પુરુષ
 એટલે એક એવી કેરી
 જેને તમે ખાઓ અની પહેલા એ સડી જવાની છે.
 હુણ તો તમે માંડ ચાખી હુશે,
 ત્યાં અનો બગાડ હેખાશે, એમાંથી વાસ મારશે.
 અને મોઢામાં મુકવાની વાત તો દૂર છે,
 એ દીકી ય નહીં ગમે,
 અને ઉકરે નાંખી દેવાનું મન થશે,
 પાણ રે... તમારે કમને ય એ જ ખાવી પડશે,
 અને ખાઈને તમને બિલકુલ અવું નહીં લાગે,

કે તમે કેરી ખાધી છે.
 તમને એવું જ લાગશે
 કે તમને રીતસર કચરો ખાવાની સજા થઈ છે.
 તમારે ખાવી જ પડશે,
 આંસુ પાડી પાડીને ય ખાવી જ પડશે.
 એ કેરીની ખરી કિંમત આ હોય છે.
 છૂપી કિંમત. હિંન કોસ્ટ.
 તમને પહેલાથી ખબર હોત, તો તમે એ કેરી લેત જ નહીં.
 પણ હવે....
 કેરી ખરીદવાની સાથે જ
 તમે વેંચાઈ ગયા હો છો.
 યાદ આવે પેલી કવિતા -

પૂછો ના મીત મૌંઘી છે કે સસ્તી દોસ્તો,
 ચૂકવી દીધા છે દામ હવે બસ બોલવું નથી.
 કેરી તો બગડે ત્યારે બગડી હોય છે,
 પુરુષ તો સારો દેખાતો હોય, ત્યારે ય બગડેલો હોય છે.
 પૂછો તમારી જાતને
 શું તમે ગોરાને બદલે કાળા હોત તો એ તમને ચાહત ?
 શું તમે યુવાનને બદલે વૃદ્ધ હોત તો એ તમારા પર નજર કરત ?
 એ તમને ચાહે માટે તમે મેક-અપ કરો છો,
 તો તમે મૂર્ખ બન્યા છો,
 એ તમને બિલકુલ નથી ચાહતો
 એ ફક્ત મેક-અપ બોક્સના કન્ટેઇન્સને ચાહે છે,
 તમે સવારે ઉક્યા હશો
 ત્યારે તમને જોઈને એ મોઢું બગાડશો.
 પુરુષને તમારામાં કોઈ જ રસ નથી,
 પુરુષને ફક્ત પોતાનામાં રસ છે,

એને ગમતું મળે તો એ ચાહે છે,
 આણગમતું મળે તો ધિક્કરે છે.
 એટલું જ નહીં,
 એને વધુ ગમતું મળે, તો એને ગમતું આણગમતું થઈ જાય છે.
 શું લાગે છે તમને,
 આખી દુનિયાની સ્વીઓની આ રેસમાં તમારો જ ફર્સ્ટ રેન્ક આવશે ?
 તમે કેટલું દોડશો ?
 કયાં સુધી દોડશો ?
 કેટલાની આગળ દોડશો ?
 આગળ થવા માટે કેટલો હંફ વેકશો ?
 ને અંતિમ પરિણામ શું આવશે ?

પુરુષને કંઈ ગમતું પાણ નથી અને આણગમતું પાણ નથી.
 કદરૂપી છોડીને એ રૂપાળીમાં લપટાય છે
 ને રૂપાળીને છોડીને એ કદરૂપીમાં ય લપટાય છે
 એને ચેન્જ જોઈએ છે. નવું જોઈએ છે. વેરાયટી જોઈએ છે.
 બોલો, તમે નિત નવા બની શકશો ?
 આવડશો તમને ભવાઈના ખેલ ?

સ્ત્રીકામિતેતિ લિઙ્ગાનિ સમ પુસ્તવે પ્રચક્ષતે ।

સ્ત્રીની કામના - આ પુરુષના સાત ચિન્હોમાંનું
 એક ચિન્હ છે.
 સ્ત્રી હરખાય છે, કે જો એ મને ચાહે છે, એ સ્ત્રીકામી છે.
 પાણ એ ભૂલી જાય છે
 કે દુનિયામાં એ એકલી જ સ્ત્રી નથી.
 દાર્શનિક શાસ્ત્રોનો એક પદાર્થ છે -
 ન હિ ચૈત્ર એકસ્યાં સ્ત્રીયાં રત્ન ઇત્યન્યાસુ વિરત્ત: ।
 ચૈત્ર નામનો પુરુષ એક સ્ત્રીનો રાગી થયો

એનો અર્થ એ નથી

કે એ બીજુ સ્વીઓમાં વિરાગી થઈ ગયો.

દુનિયાભરની કરોડો ગૃહકંકાસો

અને લાખો છૂટા-છેડાઓના મૂળ

આ એક જ વાક્યમાં સમાપેલા છે.

ધરમાં સુખ નથી.

શ્રીમંત યુવાન વેલસેટ કપલ્સને પણ

પસ્તાવાથી વધુ કાંઈ જ મળ્યું નથી.

મુંબઈમાં એક કન્યા.

કરોડપતિની દીકરી.

ગમતા છોકરાને પરાણવા ઉપવાસે ચડી,

પપ્પાએ નમતું જોખ્યું, લગ્ન લેવાયા.

ફક્ત એક જ વર્ષ પછી એણે પોતાના ભાઈ પાસે

નિખાલસ કબૂલાત કરી -

“મને લાગે છે કે હું ફસાઈ ગઈ છું.”

એક અબજોપતિ યુવાને મને કહ્યું હતું.

“પહેલા વ્યાખ્યાનોમાં સાંભળ્યું હતું કે સંસારમાં સાર નથી,

હવે હું અનુભવું છું. એન્જોયમેન્ટ તો કાંઈ છે જ નહીં, ઉપાધિ જ છે.”

એક લેખકે જબરો કટાક્ષ કર્યો છે -

“કુમારિકા ! તમારે પતિ પસંદ કરવામાં

કેમ આટલી વાર લગાડવી જોઈએ ?

તમે ગમે તેટલું તપાસી તપાસીને પસંદ કરો,

તમને જલ્દીથી ખબર પડશો,

કે તમને કોઈ બીજો જ મળ્યો છે.”

બીજો એટલે ધારણાથી ઊંઘો.

બીજો એટલે તદ્દન નાપસંદ.

બીજો એટલે બોજો.

બીજો એટલે મજબૂરી.

બીજો એટલે ન નાંખી દેવાય ને ન ખાઈ શકાય એવી કેરી.

બીજો એટલે પસ્તાવાની ગંગાની ગંગોત્રી.

બીજો એટલે પહેલાની લૂંટ.

બીજો એટલે મનના મિનારા કડકભૂસ.

એક ચિંતકે કહ્યું છે - Second is hell.

તમે જેને પહેલો કહેતા હો એ ય બીજો હોય છે,

કારણ કે એ તમે નથી. એ જુદો છે. બીજો એટલે જુદો.

બીજો નરક હોય છે.

બીજો કદી તમને મેચ થતો નથી.

તમે સતત એને સહન કર્યા કરો છો

ને નરકની યાતના ભોગવ્યા કરો છો.

એક ચિંતકે કહ્યું છે -

“ત્રાણ અઠવાડિયા સુધી આપણે એક-બીજાનો અભ્યાસ કરીએ છીએ,
ત્રાણ મહિના સુધી આપણે એક-બીજાને પ્રેમ કરીએ છીએ,
ત્રાણ વર્ષ સુધી આપણે એક-બીજા સાથે તું-તું મૈં-મૈં કરીએ છીએ,
ત્રીશ વર્ષ સુધી આપણે એક-બીજાને સહન કરીએ છીએ.”

પરમ પાવન શ્રીસૂત્રકૃતાંગ આગમમાં

શ્રીસુધર્મસ્વામી ભગવાન કહે છે -

ઇહલોગદુહાવહં વિઝ, પરલોગે ય દુહં દુહાવહં ।

વિદ્વંસણધર્મમેવ ય, વિજ્ઞ કોઝગારમાવશે ?।

આ લોકમાં ય દુઃખ ને પરલોકમાં તો ઓર ભારી દુઃખ

તમે ઘરનો માળો ગમે તેટલો સજાવો

છેવટે તો એ વીખરાઈ જ જવાનો છો,

તો પછી કોણ એવું હોય,

એ ઘરવાસને પસંદ કરે ?

કોણ એવું હોય,

એ પ્રભુના પાવન પંથને પસંદ ન કરે ?

યાદ આવે પરમ પાવન શ્રી આચારાંગસૂત્ર -

અણિચ્ચમાવાસવુવિંતિ જંતુણો, પલોયા સચ્ચમિણ અણુત્તરં ।

વિઓસિરે વિણ્ણ અગારબંધણં, અભીરું આરંભપરિગંહ ચાએ ॥

“જીવો એ ઘરની મમતા કરે છે

એ ટૂંક સમયમાં પડી ભાંગવાનું હોય છે.

તું જો, આ જ શ્રેષ્ઠ સત્ય છે.

તારામાં સમજદારી હોય

તો તું ફગાવી હે આ ઘર-સંસારનું બંધન.

છોડી હે બધાં જ ગમ્ભરાટને.

અને હિંસા-પરિગૃહના ત્યાગના આ પાવન પંથને અપનાવી લે.

પ્રભુના માર્ગ સિવાય બીજે કયાંય સુખ નથી.”

પુરુષ માટે સ્વી એ ઘર હોય છે.

સ્વી માટે પુરુષ એ ઘર હોય છે.

ઘર એટલે આશ્વાસ, ઘર એટલે વિશ્વાસ.

ઘર એટલે નિરાંત,

પાણ સંસારની આ લડાઈઓને જોઈએ

તો એમ કહેવું જ પડે,

કે જેને ઘર કહેવાય છે,

એ હુકીકતમાં કુરુક્ષેત્ર છે.

જ્યાં દિવસ-રાત નિતનવા મહાભારતો ખેલાયા કરે છે,

ને જેને સંયમ કહેવાય છે, ગૃહૃત્યાગ કહેવાય છે,

એ હુકીકતમાં ઘર હોય છે.

પુરુષ એ સ્વીની નરક છે.

પુરુષ એ સ્ત્રીની નિગોદ છે.
 પુરુષ એ સ્ત્રીનું કંતલખાનું છે.
 પુરુષ એ સ્ત્રીની હૃત્યા છે.
 પુરુષ એ સ્ત્રીનું કાતિલ જેર છે.
 પુરુષ એ સ્ત્રીનો ફાંસો છો.
 પુરુષ એ સ્ત્રીનું ભયાનક ભવભ્રમણ છે.

યાદ આવે સંવેગરંગશાળા -

તા ણિયસીલરક્ષિયાણં ણારીણં ણિંદિયા પુરિસા ।
 જેમને પોતાના શીલનું રક્ષણ કરવું છે
 એવી સ્ત્રીઓ માટે
 પુરુષ જેવું નિંદાપાત્ર બીજું કોઈ જ નથી.
 આજ સુધીમાં સ્ત્રીએ પુરુષને કેટલો ચાહ્યો છે,
 એના અનંતમાં ભાગ જેટલું પણ
 જો શીલને ચાહ્યું હોત
 તો એને નરકમાં ચીસાચીસ કરવી ન પડત,
 તો એને નિગોદની જેલમાં પૂરાવું ન પડત,
 તો એ કંતલખાનાના ધારદાર છરા દ્વારા કપાઈ ન જત,
 તો એની અનંતી વાર હત્યા ન થાત,
 તો એ ભયાનક ભવભ્રમણ ન કરત,
 તો પછી પુરુષને શા માટે ચાહવો ?
 શીલને જ કેમ ન ચાહવું ?

સુધર્માસ્વામી ભગવાન આગળ વધે છે -

યમનિયમગુણપ્પહાણજુત્તં ।

જંબુ !

બ્રહ્મચર્ય એ અહિંસા વગેરે વ્રતો અને
 સમિતિ, ભાવના, અભિગ્રહો વગેરે નિયમો
 આ બધામાં પ્રધાન છે. મુખ્ય છે.

હિમવંતમહંતતેયમંતં ।

બ્રહ્મયર્થનું તેજ ને બ્રહ્મયર્થનો પ્રભાવ

હિમવંત પર્વત કરતા પણ વધારે છે.

જેમ ભરતક્ષેત્રના પર્વતોમાં હિમવંત પર્વત સર્વોત્કૃષ્ટ છે,

એમ પ્રત-નિયમોમાં બ્રહ્મયર્થ એ સર્વોત્કૃષ્ટ છે.

વ્રતાનાં બ્રહ્મચર્ય હિ, નિર્દિષ્ટ ગુરુકં વ્રતમ् ।

તજન્યપુણ્યસમ્ભાર - સંયોગાદ ગુરુરુચ્યતે ॥

સર્વ પ્રતોમાં

બ્રહ્મયર્થ એ મહાન પ્રત છે,

કારણ કે એના પાલનથી જે જબરદસ્ત પુણ્ય થાય છે,

એ ખૂબ જ મહાન હોય છે.

એના સંયોગથી એ પણ મહાન કહેવાય છે.

જે સુખ (?) કૂતરી અને ભૂંડણને પણ સુલભ છે

અને લાત મારવા માટે

ને જે સૌભાગ્ય દેવોને ય દુર્લભ છે.

અને અપનાવવા માટે

આપણને આ ભવ મળ્યો છે,

શું આ ભવમાં પણ આપણે આ જ પશુ ચેષ્ટા કરશું ?

આ ભવ અધમ માટે નથી,

આ ભવ મહાન માટે છે,

આ ભવ ભોગની ગટરમાં વેહફવા માટે નથી,

આ ભવ યોગની સાધનાથી સફળ કરવા માટે છે,

આ ભવ વધૂ કે નગરવધૂ બનવા માટે નથી,

આ ભવ જિનશાસનના પંચમ પરમેષ્ઠી પદે

બિરાજમાન થવા માટે છે.

પસત્થગંભીરથિમિયમજ્જાં ।

તમે જો બ્રહ્મચર્ય પાળશો
તો તમારું મન સારું બનશો.

ગંભીર બનશો
અને સ્થિર બનશો.

પશુમાં આમાંથી એકે ય ગુણ હોતા નથી.

જે પશુ ચેષ્ટા કરે

એનામાં ય આમાંથી એકે ય ગુણ હોતા નથી.

અધ્રલનો અર્થ છે માનવતામાંથી હુકાલપદ્ધી.

અધ્રલનો અર્થ છે માનસિક સ્થિરતાની સ્મરણયાત્રા.

અધ્રલનો અર્થ છે છીછરા બનવાનો ગ્રયાસ.

અધ્રલનો અર્થ છે ખુદની ખાનાખરાબી.

એ વ્યક્તિને ઉપવાસ છે.

એનું મન સ્વસ્થ છે, શાંત છે. પવિત્ર છે.

બીજુ વ્યક્તિને ઉપવાસ નથી. ખાવા-પીવાના અઢળક વિકલ્પો ખુલ્લા છે.
બંનેના મનના વિચારો ખુલ્લા પડી જાય, તો કોણે શરમાવું પડશો,
એક વ્યક્તિને બ્રહ્મચર્ય વ્રત છે.

એનું મન વિકારશૂન્ય અને પવિત્ર છે.

બીજુ વ્યક્તિને વ્રત નથી, એના મનમાં જે વિકલ્પોની આવ-જા થઈ રહી છે એનું વર્ણન કરવું શક્ય નથી,

એ બંનેના વિચાર ખુલ્લા પડી જાય,

તો કોણે શરમાવું પડશો ?

વિચાર ખુલ્લા થવાના નથી ને માટે શરમાવાનો સવાલ નથી,

એ ખરો મુદ્દો નથી.

ખરો મુદ્દો એ છે કે જે પાપ સુખ માટે કરાય છે

એ પાપ જ મનને તદ્દન અસ્વસ્થ કરી દેવા દ્વારા

દુઃખનું કારણ બનતું હોય તો એ પાપ શા માટે કરવું ?
 વાત ભાવિના નરક વળેરેના દુઃખની નથી,
 વાત છે વર્તમાનના દુઃખની.
 જ્યાં મન સ્વસ્થ ન હોય, જ્યાં મન અસ્થિર હોય,
 જ્યાં મન કલુષિત હોય, ત્યાં સુખનો અનુભવ શક્ય જ નથી.
 મોઢમાં ગુલાબજાંબુ મુક્કું હોય
 અને પુત્રમૃત્યુના સમાચાર મળે,
 તો ગુલાબજાંબુ કડવું જેર થઈ જાય છે.
 એરકંડીશાનર ચાલું હોય, આલીશાન ઝોઈંગરુમ હોય,
 પણ ગુંડાનો ફોન આવે તો પરસેવો ધૂટી જાય છે.
 સુખ સાધનોથી મળે કે સ્ત્રી કે પુરુષથી મળે
 એ નરી ભ્રમણા છે.
 સુખ સ્વસ્થ મનથી મળે છે,
 જો તમે એમ કહો કે અમે સ્વસ્થ મનથી વિષયો ભોગવશું,
 તો એનો જવાબ એ છે કે
 વિષયભોગ એ મનની અસ્વસ્થતાનો જ પર્યાય છે.
 વિષયભોગની ઈચ્છા સુદ્ધા સ્વસ્થ મનમાં શક્ય નથી,
 તો વિષયભોગ તો સ્વસ્થ મનથી શી રીતે થઈ શકે ?
 એના કરતા પણ મહુત્ત્વની વાત એ છે કે
 ‘અમે સ્વસ્થ મનથી વિષયભોગ કરશું’
 આવું લક્ષ્ય રાખવા કરતા
 ‘અમે મનને સ્વસ્થ રાખશું’
 આવું જ લક્ષ્ય બનાવો ને ?
 સુખી થવા માટે આટલું જ જરૂરી છે,
 એથી આગળ વધાય એટલે અવશ્ય દુઃખી જ થઈ જવાય છે.
 વિષયસેવનથી સુખી થવા જવું
 એ જેર ખાઈને જવવા સમાન છે.

સુધર્માસ્વામી ભગવાન આગળ વધે છે -

અજ્જવસાહુજણાચરિયં ।

બ્રહ્મચર્ય એટલે સરળ સાહુજનોએ
આચરેલ અનુષ્ઠાન.

તમને સરળતા ગમે છે કે કુટિલતા ?

સરળતા ને ?

તો બ્રહ્મચર્ય એ જ તમારો માર્ગ હોઈ શકે,
અખ્રાદ નહીં.

બ્રહ્મનો સીધો અર્થ છે સરળતા.

અખ્રાદનો સીધો અર્થ છે કુટિલતા.

કામસ્ય વામા ગતિઃ ।

કામની ગતિ વક હોય છે.

સીધું વિચારતા એને આવડતું જ નથી.

પારદર્શકતા એના ગજા બહારની વસ્તુ છે.

એમાં કોઈ જ ભેળસેળ ન હોય

ત્યારે એ પરાકાણાની ગંદકી હોય છે.

ગંધાતું છે એ એનું ગુલાબજાબું છે,

ગાટર છે એ એનો વોટરપાર્ક છે,

જુગુપ્સનીય છે એ એનો રિસોર્ટ છે,

છી છી થઈ જાય, એ એનો બંગીચો છે.

જે થુંકવા જેવું ય નથી, એ એનું મનોરંજન છે

આથી વધુ કુટિલતા બીજી કઈ હોઈ શકે ?

યાદ આવે ઉપદેશમાલા -

જં જં ણજઙ અસુહં, લજિજઙ કુચ્છળિજમેયં તિ ।

તં તં મગડ અંગં, ણવરં અણંગુ તથ પડિકૂલો ॥

જે જે અશુભ જાણાય છે.

શરમ આવે છે કે આ ખૂબ જ ગંદું છે
વિષયી વ્યક્તિને તે તે અંગ જ જોઈએ છે.
આમાં 'કામ'ની કુટિલતા સિવાય
બીજું કોઈ જ કારણ નથી.

રાજા આપ્સરા જેવી રાણી મળી હોવા છતાં
દાસીમાં લપટાય છે
અનું કારણ છે કામની કુટિલતા.
રાણી રાજા જેવા રાજાને છોડીને
કાણા કૂભડા સાથે લપટાય છે
અનું કારણ છે કામની કુટિલતા.
બારમા દેવલોકનો દેવ પણ
અની તુલનામાં ભૂંધણ જેવી મનુષ્ય-સ્ત્રી સાથે લપટાય છે
અનું કારણ છે કામની કુટિલતા.
મનુષ્યત્વને પાંચા પછી પણ
અને સ્વજાતિનું વિજાતીયપાત્ર સ્વાધીન હોવા છતાં પણ
સાવ જ જુગુપ્સનીય એવી તિર્યંજાતિ સુદ્ધા સાથે
વિષયસેવનની પ્રવૃત્તિ કરાય છે,
અનું કારણ છે કામની કુટિલતા.
જે પ્રવૃત્તિમાં વિવેકનો અંશ સુદ્ધા નથી,
જે પ્રવૃત્તિમાં સમજદારીનો છાંટો ય નથી,
જે પ્રવૃત્તિમાં કોઈ ફાયદો પણ નથી
ને ખરેખર જે પ્રવૃત્તિમાં કોઈ સુખ પણ નથી,
એ પ્રવૃત્તિમાં હોંશો હોંશો પરોવાઈ જવાય છે
અનું કારણ છે કામની કુટિલતા.
અખ્રબનો સીધો અર્થ છે આડાઈ.
તમે વાંકા બનો, વાહું વિચારો ને વાંકા રસ્તે ઢોડવા માંડો
તો જ અખ્રબ શક્ય છે.

અપાત્રે રમતે નારી, ગિરૌ વર્ષતિ માધવ: ।
નીચમાશ્રયતે લક્ષ્મી, પ્રાજ્ઞ: પ્રાયેણ નિર્ધન: ॥
સ્ત્રી તદન અયોધ્ય પાત્રમાં લંપટ થાય છે,
વરસાદ પર્વત પર પડ્યા કરે છે, (જરૂરિયાત નીચે હોય છે.)
લક્ષ્મી 'નીચ'ને પુષ્કળ મળે છે.
પ્રાજ્ઞ લગભગ ગરીબ હોય છે.

આપણી સાથે કોઈ માયા-પ્રપંચ બેલે,
તો આપણું મન એના પરથી ઉઠી જાય છે,
આપણા જીવનમાંથી આપણે એને
ઘકા મારી મારીને કાઢી મુકીએ છીએ.
આપણે એનું મોહું સુદ્ધા જોવા માંગતા નથી,
આપણે એને ખૂબ ખૂબ ધિક્કારવા માંડીએ છીએ.
તો પછી જે 'કામ' આપણી સાથે આટલી કુટિલતા કરી
એને આપણે આપણા જીવનમાંથી
ઘકા મારી મારીને કેમ કાઢી મુકતા નથી ?
એને કેમ ધિક્કારતા નથી ?
અનાદિ નિર્ણોદથી માંડીને આ ક્ષણ સુધીના
આપણા સમગ્ર ભવયકમાં
આપણી સાથે સર્વોત્કૃષ્ટ આડાઈ કરનાર કોઈ હોય તો એ કામ છે.
આપણે અશોક વૃક્ષ હતા,
સ્ત્રીએ આપણને લાત મારી ને આપણે મુક્હલિલત થઈ ગયા,
કેવી કામની છેતરપિંડી !
લાતમાં આપણે શું લેવાનું હતું ?
ઓકેન્દ્રિય, વિકલેન્દ્રિય, અસંશી પંચેન્દ્રિય, સંશી પંચેન્દ્રિય,
નારક, દેવ, મનુષ્ય
કોઈ ભવમાં કામે આપણી સાથે આડાઈ કરવામાં
કંઈ બાકી રાખ્યું નથી.

ભૂષણ ને ગધેડી પાછળ આપણને કામે દોડાવ્યા છે.

પાડા ને ઉંટમાં કામે આપણને 'રૂપ' દેખાડ્યા છે.

કળા ને કૂબડા માણસમાં કામે આપણને 'દેવ' દેખાડ્યા છે.

અરે,

કામની આડાઈની ટેટલી વાત કરવી,

એગે આપણને સ્વી બનાવ્યા.

આપણે ગ્રતિજીત પરિવારના નબીરાને પરાણા.

જેને સારું ઘર ને સારો વર કહેવાય

એવું બધું જ આપણને મહ્યું હતું.

પતિ પ્રેમાળ હતો, શ્રીમંત હતો, યુવાન હતો.

આપણે સવારે મોંચા નેકલેસની માંગણી કરી.

એ ફરીને-શોધીને-ખર્ચને સાંજે લઈ આવ્યો

ને આપણે મોહું ફેરવી લીધું.

જાગે રિસાઈ ગયા.

'પણ થયું શું ?' આ પ્રશ્નના દીવા પેટાવીને

એ બિચારાએ દોઢ કલાક આપણી આરતી ઉતારી

જવાબ આપણી પાસે ય ન હતો

તો એને ક્યાંથી મળે ?

આમ તો નાટક કહેવાય, નખરાં કહેવાય,

પણ સાહિત્યશાસ્ત્રોમાં એને વિલાસ કહેવાય છે.

ઇષાનામર્થાનાં પ્રાસાવભિમાનગર્વસસ્ભૂત: ।

સ્ત્રીણામનાદરકૃતો, બિબ્બોકો નામ વિજ્ઞેય: ॥

પોતાને ઓઈતું હોય, તે મળી જાય

તો અભિમાન થાય,

એનાથી સામી વ્યક્તિનો અનાદર થાય,

આ સ્વીનો બિબ્બોક નામનો વિલાસ છે.

કોઈ સ્કુલમાં આ શીખવાડાતું નથી,
 ઉંમર થાય એટલે ‘કામ’ બધું જ શીખવી હે છે.
 પણ એના પરિણામમાં
 પોતે ને બીજાએ દુઃખી દુઃખી જ થવાનું હોય છે.
 આનું નામ કામની આડાઈ.
 કામે કરેલી આપણી ભયંકર હેતરપિંડી.
 સુધર્માસ્ત્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું છટકુ વિશેષણ કહે છે -
મોક્ષમાં ।

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષમાર્ગ છે.

અબ્રહ્મથી આજ સુધીમાં કોઈનો મોક્ષ થયો નથી.
 જેમનો પણ મોક્ષ થયો છે, તે બ્રહ્મચર્યથી જ થયો છે.
 યાદ આવે પરમ પાવન શ્રી ઉત્તરાધ્યયનસૂત્ર -
 એસ ધર્મે ધૂવે ણિચે, સાસએ જિણદેસિએ ।

સિદ્ધા સિજીંતિ ચાણેણ, સિજિસ્સંતિ તહાવરે ॥

બ્રહ્મચર્ય એ ધૂવ છે, નિત્ય છે, શાશ્વત છે.

અનંત જિનેશ્વરોએ બતાવેલો આ ધર્મ છે.

જે પણ જીવો સિદ્ધ થાય છે

તેઓ બ્રહ્મચર્યથી સિદ્ધ થાય છે.

અને જે પણ જીવો સિદ્ધ થશે,

તેઓ પણ બ્રહ્મચર્યથી સિદ્ધ થશે.

અબ્રહ્મ એ ભયંકર દુઃખદાયક સંસારનો રસ્તો છે,

બ્રહ્મચર્ય ને શાશ્વત સુખદાય મોક્ષનો રસ્તો છે.

રસ્તો પસંદ કરવા એ આપણા હાથની વાત છે,

એક વાર રસ્તો પસંદ કર્યા પછી

એ રસ્તે શું આવે

એ આપણા હાથની વાત નથી.

આપણે જેવો રસ્તો પસંદ કર્યો હશે,
 તેવું એ રસ્તે આવશે.
 જો આજે અખ્રાનો રસ્તો પકડીએ,
 તો પછી કાલે આપણને એ પ્રશ્ન કરવાનો કોઈ જ અધિકાર નહીં રહે,
 કે મારી નરકગતિ શા માટે ?
 નારી નરકની દીવડી છે, પુરુષ નરકનો દીવડો છે.
 આનું તાત્પર્ય એ જ છે
 કે વિજાતીયનો રાગ અને અખ્રાન
 એ તમને નરક તરફ આગળ વધારે છે.
 સુધર્માસ્ત્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું સાતમું વિશેષાણ કહે છે -
વિસુદ્ધસિદ્ધિગિનિલય ।

બ્રહ્મચર્ય એ વિશુદ્ધ સિદ્ધિગતિનું ઘર છે.

ઘર એને કહેવાય
 જે માણસનું સરનામું હોય
 બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષનું સરનામું છે
 તમારે મોક્ષ જોઈએ છે,
 તો તમે બ્રહ્મચર્યમાં મળ્ય બની જાઓ,
 તમને મોક્ષ મળી જશે.
 ઘર માંડવા કરતાં બ્રહ્મચર્ય માંડવું
 એ લાખગાણું બહેતર છે.
 ઘર માંડવાનો અર્થ છે કતલખાના માંડવા.
 ઘર માંડવાનો અર્થ છે કસાઈ બનવું.
 ઘર માંડવાનો અર્થ છે હત્યારા બનવું.
 ઘર માંડવાનો અર્થ છે ઘટકાયના જીવોનો કર્યારધાણ વાળી દેવો.
 ઘર માંડવાનો અર્થ છે નોકરાણી બનવું, દાસી બનવું, ઘરઘાટી બનવું,
 સવારથી રાત સુધી 'ઘર'ની નોકરી કર્યા કરવી.
 પાણી, ઝડું, પોતા, રસોઈ, કપડા, રસોઈ, વાસણા, ઢીકઠાક,

છોકરાને લેવા-મુકવા, શાક લેવા, રસોઈ, વાસણ, સાસુના મહેણા,
દેરાણીના ટોણા, સસરાની સેવા, છોકરાના ઉધામા, પરીક્ષાની ચિંતા,
રાતોના ઉજાગરા, દૂધવાળાની ફિલ્ડીંગ, બધાની ડિમાન્ડ્સ,
થાકી ગયેલું તન, કંટાળી ગયેલું મન, આનું નામ ઘર.
તમારી બનાવેલી તમારી નરક.

આના કરતા ચંદનબાળા બનીને

પ્રભુના પાવન પંથે સંચરીને આત્મકલ્યાણ કરવું શું ખોટું ?
કોઈ કન્યા વળી બહુ હોશિયાર થઈને
ત્રીજો વિકલ્પ ગોતવા જાય છે.

ઘરમાં નોકરો રાખવા ને આપણે જોબ કરવી,
એ બિચારી ડબલ જોબ કરે ને સોગણી દુઃખી થાય છે.
બાળકને દૂધ પીવડાવનારા સુદ્ધા પગારદારો મળી જશે.
પણ આ રીતે પરિવાર વીખરાઈ જશે.

છેવટે એ કન્યા ડિપ્રેશન ને જત જાતના રોગો દ્વારા
એ નોકરોની ખરી કિંમત ચૂકવશે.

કો'ક કન્યા વળી ઓર સ્માર્ટ બને છે
એને બાળક જ નથી જોઈતું,
એ એની હળવાશની કિંમત કેન્સરથી ચૂકવે છે.

અથ્રવા જોઈએ છે અને બાળક નથી જોઈતું,
એનો અર્થ એ છે કે કેન્સર જોઈએ છે,
એવું આધુનિક નિષ્ણાતો સ્પષ્ટ કહે છે.

કોઈ કન્યા સ્માર્ટ-શિરોમણિ બનવા જાય છે,
એને નથી દીક્ષા લેવી, નથી લગ્ન કરવા,
ઘર માંડીએ તો આ બધી ઉપાધિ થાય ને ? એને ઘર જ નથી માંડવું.
આધુનિક સમયે એના વિકલ્પો પણ આપ્યા જ છે ને ?

બિચારી.

એને ખબર નથી કે એ હજાર ઘર માંડી રહી છે

અને હજારગણી ઉપાધિને નોતરી રહી છે.
 તમને કઈ વસ્તુ કેટલામાં પડી,
 એ તમને પછી જ ખબર પડતી હોય છે,
 વસ્તુ પર લાખેલી MRP એ એકચ્ચુલી તમારી છેતરપિંડી હોય છે.
 અન્ત તીર્થકરોએ આપણને સુખી કરવા માટે
 આપણા પર પરમ કરુણા કરીને
 કેવળજ્ઞાનમાં જોઈને.
 આપણા સુખનો જે માર્ગ બતાડ્યો,
 એ માર્ગ સિવાય ક્યાંય સુખ હોઈ શકે ખરું ?
 આપણને જો કેવળજ્ઞાન પર વિશ્વાસ હોય,
 તો આપણે બ્રહ્મચર્ય પર વિશ્વાસ મુકી દેવો જોઈએ,
 કે મારાં સુખનો સ્તોત એ જ છે. બીજો કોઈ જ નહીં.
 શ્રી સુધર્માસ્વામી ભગવાન આઠમું વિશોષણ કહે છે -

સાસય ।

બ્રહ્મચર્ય એ શાશ્વત છે.

વડીદીક્ષાનું આગમિક નામ છે ઉપસ્થાપના.
 નૂતનદીક્ષિત આત્માની પ્રતોમાં ઉપસ્થાપના.
 પ્રશ્ન કર્યો કે આવું કેમ કહો છો ?
 એમ કેમ નથી કહેતા કે પ્રતોની નૂતન દીક્ષિતમાં ઉપસ્થાપના ?
 ત્યાં જવાબ આપ્યો છે - બ્રતાનાં શાશ્વતત્વાત् ।
 નૂતન દીક્ષિતનો તો દીક્ષિતરૂપે ઉદ્ભ્બવ થયો છે.
 પ્રતો કાયમી હતા.
 તમે ઘરમાં આવી શકો, ઘર તમારામાં શી રીતે આવી શકે ?
 એવો કોઈ જ કાળ નથી, જેમાં બ્રહ્મચર્ય વિદ્યમાન ન હોય.
 બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે એ સર્વકાળમાં હોય છે.
 બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે એનું ફળ-મોક્ષ શાશ્વત છે

બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે એને અપનાવવાથી

કોઈ પણ મ્રકારના વિનાશની શક્યતા રહેતી નથી.

બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે આપણે એની આંગળી પકડી લઈએ
એટલે એ કોઈ ભવમાં સાથ છોડતું નથી.

બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે આપણે એક વાર એને અપનાવી લીધું
પછી આપણે કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં જઈએ,

એ આપણી બધી રીતે રક્ષા કરે છે.

બ્રહ્મચર્ય શાશ્વત છે, કારણ કે એ હુંમેશા સદ્ગુણસ્વરૂપે જ રહે છે,
એ કદી પણ દોષકુપે પરિણમતું નથી.

એટલે કે આપણે બ્રહ્મચર્ય પાળીએ અને આપણને એનાથી નુકશાન થાય,
એવું કદી પણ શક્ય જ નથી.

અખ્રસ એટલે આત્મભક્ષણ.

બ્રહ્મ એટલે આત્મરક્ષણ.

ઝેડ સિક્યુરિટી તૂટી એટલે મંત્રીજી તૂટવાના જ છે.

મંત્રીને અક્ષત રાખવા હોય,

તો સિક્યુરિટીને અક્ષત રાખવી પડશે,

આત્માને સુરક્ષિત રાખવો હોય,

તો બ્રહ્મચર્યને સુરક્ષિત રાખવું પડશે.

આધુનિક વિચારધારામાં ફોનની સ્કીન તૂટે એ મોટી દુર્ઘટના હોય છે.

બ્રહ્મચર્ય તૂટે એ ઘટના ય નથી હોતી.

બ્રહ્મચર્ય તૂટે, ત્યારે શું નથી તૂટતું એ ગ્રશ છે.

પવિત્રતા તૂટે છે, ઓરાની લયબદ્ધતા તૂટે છે,

ભૌતિક, માનસિક અને આધ્યાત્મિક ઉર્જા તૂટે છે,

ધૈર્ય અને સત્ત્વ તૂટે છે,

બળ અને કળ તૂટે છે.

દુંકમાં કહીએ, તો આપણું અસ્તિત્વ જ તૂટી જાય છે.

શાશ્વતની ઉપેક્ષા શાશ્વતપણાથી વંચિત કરી દે

ને નશરની ઉપાસના સત્યાનાશ નોતરે
અમાં શું આશર્ય છે ?
સુધર્માસ્વામી ભગવાન નવમું વિશોષણ કહે છે -

અવ્વાબાહં ।

બ્રહ્મચર્ય એ અવ્યાબાધ છે.

બ્રહ્મચર્ય એ એવી પોલાદી દીવાલ છે.

જે આપણા પર આવી પડતી બાધાઓ - તકલીફોની
આડે ઊભી રહી જય છે

ને આપણને આબાદ બચાવી લે છે.

સીતાજીએ ભડભડતી જવાળાઓમાં ઝંપલાવી દીધું,
ત્યારે એમની રક્ષા બ્રહ્મચર્યે કરી હતી.

મદનરેખાજી જંગલમાં સાવ જ એકલા

ને હાથીએ તેમને ઉધાજ્યા,

ત્યારે તેમની રક્ષા બ્રહ્મચર્યે કરી હતી.

દ્રૌપદીજી પર ભર રાજસભામાં બેઆબરુ થવાનું સંકટ આવ્યું,
ત્યારે તેમની રક્ષા બ્રહ્મચર્યે કરી હતી.

કલાવતીજીના કંડા કપાયા

તો બ્રહ્મચર્યે તેમને નવા હાથ આપ્યા હતા.

મનોરમાજીએ કાયોત્સર્જ કર્યો,

તો તેમના બ્રહ્મચર્યએ દેવતા સુદ્ધાને હાજર કરીને
સંકટને મારી ભગાવ્યું હતું,

દમયંતીજી ભયાનક જંગલમાં એકલા પડી ગયા,

તો બ્રહ્મચર્ય ડગલે ને પગલે એમનું અંગરક્ષક બની રહ્યું -

અવ્યાબાધ.

જાત જાતના રોગોનો ભોગ બનવું,

ડગલે ને પગલે વિધનોની સરભરાઓ કરવી

ડેક્ટરોના વેઈટિંગ રૂમમાં વીલે મોઢે કલાક સુધી રાહુ જોવડાવવી

હોસ્પિટલોના મહેમાન બનીને શરીરમાં ચીર-ફાડ કરાવવી
 જીવતી નરક બનવું
 ને આજીવન હૃદયવોય કરવી
 એના કરતા બ્રહ્મચર્યનું પાલન કરવું શું ખોટું ?
 આપણને આપણા માટે શરમ આવવી જોઈએ
 કે મારે એક બાજુ ક્ષણિક તુચ્છ અધમ કક્ષાના સુખના ભિખારી બનવું
 ને બીજુ બાજુ કાર્યસિદ્ધ, આરોગ્ય અને પ્રસત્તાના ભિખારી બનવું
 કાયમ વલખાં માર્યા કરવા
 ને રોટણા રોયા કરવા,
 આ મારી કેવી વિચિત્ર પરિસ્થિતિ !
 આ પરિસ્થિતિ જોઈને આપણને આપણા પર
 ઘિક્કાર ઘિક્કાર ન છૂટી જવો જોઈએ ?
 મુંબઈમાં બે મિત્રો થાગાથી દાદર જવા માટે
 પોત પોતાના પરિવાર સાથે નીકળ્યા છે.
 બંનેના નીકળવામાં પાંચેક મિનિટનું અંતર છે.
 એક મિત્ર જે જે સિગ્રલ પાસે પહોંચે છે
 ત્યાં ત્યાં સિગ્રલ રેડ થતું જાય છે.
 બીજો મિત્ર જે જે સિગ્રલ પાસે પહોંચે છે
 ત્યાં ત્યાં સિગ્રલ ગ્રીન થતું જાય છે.
 પહેલો મિત્ર ગમે તેટલી ર્પીડ વધારીને નીકલી જવા મથે
 એ ત્યાં પહોંચે ત્યાં સુધીમાં
 સિગ્રલ લાલ રંગની ચેતવણી કરી ચૂક્યું હોય.
 બીજો મિત્ર એની રીતે જ જતો હોય
 પણ બધા સિગ્રલ્સ લીલૂડા તોરણ લઈને
 એનું સ્વાગત કરતા હોય.
 બીજો મિત્ર દાદર પહોંચી ગયો, અને પાર્ટી એન્ઝોય કરવા લાયો.
 ત્યારે પહેલો માંડ માંડ ઘાટકોપર સુધી પહોંચી શક્યો હતો.

એનો પરિવાર પૂરે પૂરો કંટાળી ગયો હતો.
 એના સંતાનોએ બરાબર વલોવી નાંખ્યું હતું.
આટલું ઓછું હોય
 એમ સાયન પાસે એની કારનો એકસીડન્ટ થયો.
 એક છોકરો ત્યાં જ ખતમ થઈ ગયો.
પત્ની કોમામા જતી રહી
 ને પોતાનો ડાબો પગ કપાવી દેવો પડ્યો.
આ ઉપલક્ષણ છે
 જીવનયાત્રાનું અને આવનારા ભવોની યાત્રાનું.
 બ્રહ્મચારીની યાત્રા બીજા મિત્ર જેવી હોય છે,
 અબ્રહ્મસેવીની યાત્રા પહેલા મિત્ર જેવી હોય છે.
 બ્રહ્મચર્ય એટલે અવ્યાબાધ,
 તમે પહુંચ્યો ને રસ્તો સાફ
 તમારું ભાવભીનું સ્વાગત.
 તમારી યાત્રા આનંદયાત્રા.
 ને તમે ટૂંક સમયમાં તમારી પાર્ટી ભેગા.
 અબ્રહ્મચર્ય એટલે વ્યાબાધાઓનો દરિયો.
 તમે પહુંચ્યો ને વિદ્ધાનોની વાગ્યાર.
 તમને કડક ચેતવાણી.
 તમારી યાત્રા કુઃખદયાત્રા... કષયાત્રા... ઉપાધિયાત્રા
 અને હાય હાય યાત્રા.
 તમે ટૂંક સમયમાં હોસ્પિટલ ભેગા.
 અને તમે બધી રીતે બરબાદ અને ખાનાખરાબ.
 બ્રહ્મચર્ય આપગુને ખાતરી આપે છે,
 'તમે વફાદારીપૂર્વક મને અપનાવી લો,
 તમને મોક્ષે પહુંચ્યાડવાની જવાબદારી પણ મારી
 અને જ્યાં સુધી તમે મોક્ષે ન પહુંચ્યો

ત્યાં સુધી તમારી યાત્રાને

સુખની છોળોથી ભરી દેવાની જવાબદારી પણ મારી.’

સામે પક્ષે અબ્રહમ પણ આપણને ખાતરી આપે છે,

‘તમે મારા વફાદાર બની જાઓ,

તમને નિગોદ સુધી પહોંચાડવાની જવાબદારી પણ મારી

અને જ્યાં સુધી તમે નિગોદમાં ન પહોંચો

ત્યાં સુધી તમારા પર

કાતિલથી કાતિલ અત્યાચારો આવ્યા જ કરે

એની પણ જવાબદારી મારી.’

બોલો, હવે આપણે શું કરવું છે ?

સ્વીને પુરુષ પાસેથી જે જોઈએ છે,

તે હુકીકતમાં બ્રહ્મચર્યથી જ મળી શકે છે.

બ્રહ્મચર્ય

એ સ્વીનું ખરું ભોગસુખ છે.

પુરુષ

એ સ્વીનો ભોગ લઈ લે છે.

મને પુરુષ જોઈએ છે = મને સુખ જોઈએ છે = મને બ્રહ્મચર્ય જોઈએ છે.

ખરો સવાલ મોહ છૂટતો જ નથી એનો નથી.

ખરો સવાલ ખોટી વ્યાખ્યાઓ અને ખોટા અર્થો પકડાઈ ગયા છે

એનો છે.

બ્રહ્મચર્ય એટલે પીડા

બ્રહ્મચર્ય એટલે સુખનો અવરોધ,

બ્રહ્મચર્ય એટલે મોજ-મજાનું વિદ્ધન,

બ્રહ્મચર્ય એટલે હાથે કરીને વંચિત બનવું.

આ બધી જ ખોટી વ્યાખ્યાઓ છે.

પુરુષ એટલે સ્વીનું સ્વર્ગ

પુરુષ એટલે મજા જ મજા

પુરુષ એટલે અખૂટ સુખ
આ બધી પણ ખોટી વ્યાખ્યાઓ છે.

ખરી વ્યાખ્યા તો આ છે
બ્રહ્મચર્ય એટલે સ્વર્ગ અને પુરુષ એટલે નરક.
માટે જ તો દુનિયામાં કહેવતો બની છે -

વણપરણેલો પરણવા, પરણ્યો તજવા જાય,
લક્કડ કા લાડુ ખાય સો, ન ખાય સો પસ્તાય.

માઈ કરવાની વસ્તુ એ છે,
કે આ ધાર્મિક કહેવાત નથી,
પણ લૌકિક કહેવાત છે.

સંસાર ખુદ કાન પકડીને કબૂલ કરે છે,
કે પુરુષમાં સુખ છે જ નહીં,
એ દુઃખી થવાનો જ રસ્તો છો.
તો ય આપણે ગાંડા બનીને પુરુષ પાછળ દોડવું છે,
અનો અર્થ એ જ છે
કે આપણે દુઃખ પાછળ જ દોડવું છે.

સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું દશમું વિશોષણ કહે છે -

અપુણનભવं

બ્રહ્મચર્ય એટલે ફરી ફરી જનમવાની યાતનાઓનો અંત.
યાદ આવે આચારવૃત્તિ -

જરામરણદौર્ગત્ય-વ્યાધયસ્તાવદાસતામ् ।

મન્યે જન્મૈવ ધીરસ્ય, ભૂયો ભૂયસ્ત્રપાકરમ् ॥

ઘડપણ, મૃત્યુ, ગરીબી ને રોગોની વાત તો જવા દો
ફરી ફરી જનમવું જ પડે છે,
એ જ ધીરપુરુષ માટે ઢાંકણીમાં પાણી લઈને
ડુબી મરવા જેવી શરમજનક વાત છે.

બ્રહ્મચર્ય કહે છે -

“તું મને અપનાવી લે

તારે ફરી ફરી ગર્ભમાં ઊંધા માથે લટકવું ન પડે,

મળ-મૂત્રમાં આળોટવું ના પડે

જઈરાગ્રિથી શેકાવું ના પડે

તપાવેલા સાડા ત્રણ કરોડ સોયા

એક સાથે શરીરમાં ઘોંચી દેવાય

એના કરતા આઠગાણી વેદના નવ નવ મહિના સુધી વેઠવી ના પડે,

આડા આવીને કપાઈ જવું ન પડે

અને ગર્ભવાસ કરતા અનંતગાણી વેદના વેઠીને

સાક્ષાત્ નરકને અનુભવીને

તમારે જન્મ ન લેવો પડે,

એની બધી જ જવાબદારી મારી.”

અપુનભવ એટલે મોક્ષ

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે કારણ કે એમાં મોક્ષનો આનંદ છે.

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે

કારણ કે એનું નામ પડતાની સાથે જન્મ-જરા-મરણો

ઉભી પૂંછડીએ ભાગી છૂટે છે.

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે

કારણ કે એના સુખને સંસારના કોઈ જ પદાર્થની અપેક્ષા નથી,

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે

કારણ કે ઈન્દ્રો સુદ્ધા એના આનંદને ઝંખે છે

બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે

કારણ કે એ નિશ્ચિતરૂપે મોક્ષમાં લઈ જાય છે.

જે અવનદ્ય કારણ હોય એમાં કાર્યનો ઉપયાર થાય,

બ્રહ્મચર્ય અવનદ્ય કારણ છે, મોક્ષ એ કાર્ય છે = પરિણામ છે.

માટે બ્રહ્મચર્ય એ મોક્ષ છે.

મોક્ષ જોઈએ છે, પણ બ્રહ્મચર્ય નથી જોઈતું,
અનો અર્થ એ છે કે
જળ જોઈએ છે, પણ પાણી નથી જોઈતું.

અથવા

આરોગ્ય જોઈએ છે, પણ ઔષધ નથી જોઈતું.

અથવા

શિક્ષણ જોઈએ છે, પણ શિક્ષક નથી જોઈતા.

પણ એ શક્ય જ નથી.

તમને મોક્ષ જોઈએ છે,

તો તમે મનમાં, સઙ્ક્રાન્ત ફીટ કરી દો કે તમને બ્રહ્મચર્યની જ જરૂર છે.

સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું અગિયારમું વિશેષપણ કહે છે -

પસત્થં ।

બ્રહ્મચર્ય એ પ્રશસ્ત છે.

સારું છે.

જેને બહુ તત્ત્વનું ઊંડાપણ નથી ફાવતું,

એ ય એટલું તો સમજે છે -

કે આપણી પાસે જે હોય એ સારું હોવું જોઈએ.

ખરાબ ન હોવું જોઈએ.

બ્રહ્મચર્ય એ સારું છે.

અખ્રાલ એ ખરાબ છે.

બ્રહ્મચર્ય જાહેરમાં પાણી શકાય છે.

અખ્રાલ માટે ધૂપાવું પડે છે.

બ્રહ્મચારી આદરણીય બને છે.

અખ્રાલસેવી લજજનીય બને છે.

બ્રહ્મચર્ય સમ્યક્ ફળ દાયક છે

ને અખ્રાલ એ ભયંકર ફળ દાયક છે.

માટે જ બ્રહ્મચર્ય એ સારું છે ને અખ્રાલ એ ખરાબ છે.

જરા બંધ આંખે એક દશ્ય જોવાનો પ્રયાસ કરીએ -
એક સાધ્વીજી ભગવંત છે.

સવારે જાગીને નવકાર ગણીને પ્રતિકમણમાં પરોવાય છે.
પડિલેહણ કરીને ગુરુનું પડિલેહણ કરીને તેમની સાથે દેરાસર જાય છે.
ભાવથી ત્યાં ચૈત્યવંદન કરીને સ્વાધ્યાયમાં લીન થઈ જાય છે.

* * * * *

એક ખ્રી સવારે ઉઠતાની સાથે
કામોના બોજને માથે પડેલો જુઅ છે.
રઘવાઈ બનીને ઘરમાં ઝડું કાઢીને પાણી ભરે છે.
કુલ ૭-૮ વાર એના દીકરાને બૂમ મારીને ને પછી
સારી એવી બૂમાબૂમ કરીને એને જગડે છે.
એને બાયરુમમાં ટસડી જઈ એને પરાણો નવડાવે છે.
એનો પતિ એને કંઈક સલાહુ આપવા જાય છે,
તો એ વાચણની જેમ વીકરે છે.
એ જાણો પતિને જીવતો ફાડી ખાવાની હોય,
એવી ભયંકર જુભાજોડી કરે છે,
પતિ એને બે ગાળ સંભળાવે છે,
એ રડવા લાગે છે ને મરી જવાની વાત કરે છે,
એનો કુમળી વયનો છોકરો આ બધું જોઈને ગભરાઈ જાય છે,
અને ભેંકડો તાણીને રોવા લાગે છે.

પત્ની પગ પછાંતી એના રૂમમાં જતી રહે છે.
પતિ ગાળાગાળી કરવાનું ચાલું રાખીને બાળકને નાસ્તો કરી લેવા કહે છે.
બાળક ભેંકડો ચાલુ રાખે છે
તો એ એને એક તમાચો લગાવી દે છે.
એ ઓર જોરથી ભેંકડો તાણો છે,
એટલે પત્ની ચાર ગણી વીકરીને
સમજાય નહીં એવો આકોશ કરતી કરતી

બાળકનો હાથ પકડીને રસોડામાં લઈ જાય છે.
 પેલો બિચારો છાનો રહે,
 એની પહેલા એને પરાણો નાસ્તો ચાલુ કરવો પડે છે.
 ત્યાં તો બસનો હોર્ન વાગે છે.
 જાણો ધરતીકંપનો આંચકો આવ્યો હોય
 એમ આખા ધરમાં એક ધ્રાસકો પડે છે.
 બાકીનો નાસ્તો બાકી જ રહે છે,
 ને મમ્મી લગાભગ બહુવરી બનીને
 એક હૃથે ઝુકલબેગ ને બીજા હૃથે બાળકનો હાથ પકડીને દોડે છે.
 એ બિચારો અહ્યો ઘસડાઈ રહ્યો છે.
 મમ્મી ઝપાટાબંધ દાદરા ઉતરી રહી છે.
 એક પગથિયે તો બે ય ભયંકર રીતે પડતા પડતા રહી જાય છે.
 અદ્વર શાસે જાણો ઓલમ્પિકની રેસના તેસ્ટિનીને સર કરતા હોય
 તેમ બંને બસ સુધી પહુંચે છે.
 મમ્મીને શાબાશીની બદલે બસવાળા માણસનો ઠપકો મળે છે,
 'તમને સમયની કશી પડી જ નથી,
 પહેલાથી અહીં આવીને ઊભા રહેતા હો તો ?'

* * * * *

સાધ્વીજી ભગવંત પરમ પાવન આચારાંગસૂત્રની ચૂલિકા
 વિમુક્તિ અધ્યયનમાં તુલ્કી લગાવી ચૂક્યા છે.
 ઇમમિ લોએ પરએ ય દોસુ વિ, ણ વિજઙ બંધણ જસ્સ કિ ચિ વિ ।
 સે હુ ણિરાલંબણમપ્પિદ્વિએ, કલંકલીભાવપહં વિમુચ્ચઙ ॥
 નથી જેને આલોકનું ય કોઈ બંધન,
 ને નથી જેને પરલોકનું ય કોઈ બંધન,
 શામાણ્ય એટલે નિર્બંધ અસ્તિત્વા.
 શામાણ્ય એટલે મુક્તિની અનુભૂતિ.
 શામાણ્ય એટલે પારમ્યનું પીયૂષ.

શામાણ્ય એટલે સ્વાનુભૂતિની સૂધા.
 શામાણ્ય એટલે આકાશ, જ્યાં કોઈ ટેકા નથી,
 ટેકાની જરૂર જ નથી.
 શામાણ્ય એટલે નિરાલંબનતા.
 શામાણ્ય એટલે અપ્રતિષ્ઠિતતા.
 જ્યાં પોતે જ પોતાના આધાર છે એવી દશા.
 જ્યાં કોઈ આપણી પ્રતિષ્ઠા કરે
 એવો વિકલ્પ સુદ્ધા નથી એવી દશા.
 જ્યાં કંઈ કરવાની જરૂર જ નથી,
 જ્યાં હોવું એ જ પ્રતિષ્ઠા છે એવી દશા.
 જ્યાં હવે ગર્ભાવાસાથી માંડીને મૃત્યુ સુધીની વિંબનાઓ
 ત્યક્તા થઈને માથું કૂટી રહી છે એવી દશા.
 જ્યાં મુક્તિરમણી આંખોમાં અનુરાગનું અંજન આંજને
 હુથમાં વરમાળા લઈને
 રુમજુમ કરતી સમીપ ને સમીપ આવી રહી છે એવી દશા.
 કલ્પના કરો,
 સાધ્વીજી ભગવંત કેવા ખુલ્લા આકાશમાં ઉડતા હશે !
 કેવી મસ્તી માણસી હશે !
 કેટલા આનંદમાં મહાલતા હશે !
 આનન્દો મે નિં રૂપમ् ।
 આ પદ તેમના માટે કેવું ચરિતાર્થ થયું હશે !

* * * * *

શ્રીમતીજી બસના માણસનો તમાચો ખાઈને વીલે મોઢે દાદરા ચઢી રહ્યા છે.
 ઘરમાં આવીને બે મિનિટ બેડ પર ચત્તાપાટ થઈ જવાનો વિચાર કરે છે.
 બે યુદ્ધ વચ્ચે થોડો વિશ્વાસ તો હોવો જોઈએ ને,
 પણ ત્યાં તો સાસુમા અંદરના રૂમમાંથી પ્રગટ થાય છે,

એમનું ખેણું કહેવાય એ પહેલા સંભળાઈ જાય છે,
 ને શ્રીમતીજી તરત જ બીજા યુદ્ધના શ્રીગારોશ કરી હે છે.
 એમણે નાસ્તો કરવાનો બાકી છે એનો કોઈને ખ્યાલ નથી,
 પણ ‘આજના મહાભારતે સવારનો નાસ્તો
 અસ્તિવ્યસ્ત કરી દીધો’ એ ધ્રુવ પંક્તિવાળું ગીત
 બધાના મનમાં વાગી રહ્યું છે.
 ફરી આજે ય પરાતમાં લોટ પડ્યો, પલજ્યો,
 એના પેટમાં તેલ રેડાયું
 ને શેઠાણી બરાબર મજૂરીએ લાગ્યા.
 એ જ શાકના સમારકામ... કૂકરમાં દાળ-ભાત-
 કપડા ઘોનારી બાઈની કડાકૂટ...
 નાણાંદનું સૂચન - ‘પ્લીઝ આ શાક હવે નહીં બનાવતા હું,
 એક તો એ મને બિલકુલ ભાવતું નથી,
 ને ઉપરથી તમે બનાવો પણ એવું છો ને ?’
 બીજા ચાર તમાચા ખાઈને
 શ્રીમતીજી રેતી આંખે પાદા યુદ્ધમાં પરોવાયા.
 ત્યાં પતિદેવનો ફોન રણક્યો... એ તો બાથરૂમમાં છે.
 શ્રીમતીજીએ જોયું તો કોઈ ‘અનિતા’નો કોલ હતો.
 ખેલ ખલાસ. માથું ધમધમાટ.
 એટલો ગુસ્સો આવ્યો કે
 ‘શાકમાં બે મુટ્ઠા ભરીને ભરયું નાંખી દઉ.’

* * * * *

સાધ્વીજી ભગવંત એમના ગુરુણીજી પાસે
 જ્ઞાનસારનો પાઠ લઈ રહ્યા છે -
 મજાત્યજ્ઞ: કિલાજાને વિષાયામિવ શૂકર: ।
 જ્ઞાની નિમજ્જતિ જ્ઞાને મરાલ ડવ માનસે ॥

અજ્ઞાની રમે છે અજ્ઞાનમાં.

જે હું નથી એને એ હું માને છે,
જે મારું નથી એને એ મારું માને છે,
જે નિત્ય નથી એને એ નિત્ય માને છે,
જે દુઃખહેતુ છે એને એ સુખહેતુ માને છે.
જે સુખહેતુ છે એને એ દુઃખહેતુ માને છે.

બસ,

એ અજ્ઞાનમાં જ રમ્યા કરે છે.

દુનિયાની સૌથી વધુ ગંડી ને ગંધાતી અશુચિ છે અજ્ઞાન.
એને એ હુંશથી સૂંઘે છે, એને ચાખે છે,
એને ખાય છે, એને ઝાપે છે, એના પર તૂટી પે છે
ને એના પર જ આળોટે છે.

માટે જ ખરો ભૂંડ કોઈ હોય, તો એ છે અજ્ઞાની.

જ્ઞાની શું કરે છે ?

સત્યમાં રહે છે, પથ્યમાં રમે છે, તત્ત્વમાં રમે છે,
સંવેગ અને વૈરાઘ્યમાં રમે છે,
નિર્વદ અને નિઃસંગતામાં રમે છે,
બ્રહ્માનંદ અને સાધનાનંદમાં રમે છે.

દૂંકમાં જ્ઞાનમાં રમે છે

જ્ઞાન એટલે માનસસરોવર

જ્યાં છે શીતળ સમીરની લહુરીઓ,

જ્યાં છે મનોહર કમળવનો,

જ્યાં છે મોતીનો ચારો.

જ્યાં છે મસ્તીનો મહોત્સવ.

એમાં હુંસ બનીને ખેલે છે જ્ઞાની.

ઈન્દ્ર ખુદ જંખે છે,

કયારે મને ય આવું સુખ મળો !

આજે જ્ઞાનાષ્ટકનો પાઠ થયો.

અવર્ગનીય આનંદ... અકલ્પય અનુભૂતિ...

માનસસરોવરની મજા તે જેવી તેવી થોડી હોય.

અદ્ભુત સંતોષ સાથે સાધીજી એમના ગુરુણીને વંદન કરી રહ્યા છે.

ત્યાં એમના ગુરુબહેન આવીને એમને કંઈક પૂછે છે

ને એ નારાજ થઈ જાય છે.

ગુરુણીને ફરિયાદ કરે છે,

“આમને કહી દો કે એ મને શરમાવે નહીં,

મેં કદું જ છે કે ઉપકરણો માંડલીના જ છે, મારા નથી,

એટલે મને પૂછ્યા વિના જ લઈ જવાના.”

ગુરુણીજી જરા મલક્યા.

ગુરુબહેને બચાવ કર્યો, “વાત તો તમારી સાચી જ છે,

પણ આજે તરપણી નહીં ઝોળી લઈ જવી હતી ને, એટલે...”

“ઝોળી પણ ઉપકરણ જ છે, બધું લઈ જવાનું.

જે દિવસે ન લઈ ગયા કે પૂછવા આવ્યા એ દિવસે તમારી કિંડું.”

“આ તો આપને ય ગોચરી જવાનું થાય તો...”

“તો હું બીજાને લાભ આપીશ. પણ હવેથી આમ...”

“આમ તો કરવું જ પડશે ને,

જુઓ આ આપણા જગડા ઝોઈને ગુરુ મહારાજનું લોઈ વધતું જાય છે.”

* * * * *

હાઉ તેર યુ ?, તમે મારા ફોનને હાથ લગાડ્યો જ કેમ ?

તું મારા ફોનને નથી અડતી ?

ક્યારે અડી એ બોલો ? તમારી પાસે કોઈ સાબિતી છે ?

આ કોઈ નથી ઘર છે, અહીં વકીલની ભાખામાં વાત નહીં કરવાની, તો તમારે ય પોલિસની ભાખામાં વાત નહીં કરવાની. હું ચોર નથી.

ચોર નથી તો છૂપાડે છે શા માટે ? મને તારો ફોન ચેક કરવા હે.

એ મારી પર્સનલ મેટર છે, એમાં ચોરીનો કોઈ સવાલ નથી.
 એવું જ છે તો બોલ, સવારે બાથરૂમમાં કોની સાથે વાત કરતી હતી ?
 હું... હું... બાથરૂમમાં ફોન લઈ જ ન'તી ગઈ.
 તો પછી તું પાગલની જેમ એકલી એકલી વાત કરતી હોઈશ,
 કરાણ કે મેં વાતો તો સાંભળી જ છે.
 બાથરૂમ પાસે કાન માડે એ ચોર કે હું ચોર ?
 જબાન સંભાળીને બોલ.
 તમે ચોર... તમારો બાપ ચોર... તમારું આખું ખાનદાન ચોર...

* * * * *

સાહેબજી ! આજે જોગ નથી.
 ‘ભલે બહેન. કોઈ વાંધો નહીં, ધર્મલાભ.’
 કેવો સરસ શ્લોક આપ્યો છે ભગવાને -
 લભ્યતે લભ્યતે સાધુ સાધુ એવ ન લભ્યતે ।
 અલબ્ધે તપસો વૃદ્ધિ - લર્ભે તુ પ્રાણધારણમ् ॥
 ગોચરી મળે છે, એ પણ સારું છે
 ને નથી મળતી એ પણ સારું છે.
 મળે તો સાધના થશે / સંયમજીવન ટકશે.
 નહીં મળે તો ઉપવાસ / ઉણોદરી થશે,
 સાધીજી જિનવચનની અમૃત વર્ષમાં સ્નાન કરતા કરતા ઉપર ચડ્યા.
 દ્રવ્યથી ય ઉપર... ભાવથી ય ઉપર...

“ધર્મલાભ.”

“પધારો પધારો સાહેબજી.”... “બસ.... ધર્મલાભ.”

“કેવા મહુારાજ સાહેબ હતા ને,
 એકદમ નિઃસ્પૃહ એકદમ સંયમી...”

આ આપણે જાપટી જવા ને ઝૂંટવી લેવા લડ્યા કરીએ છીએ.
 ને એ - નહીં - ખપ નથી - નથી જોઈતું - કર્યા કરે છે.”

* * * * *

જો હું તમને કહી દઉં છું.

પાનેરીમાં મેં પસંદ કરી રાખી છે એ સાડી લઈને આવજો.

મારું નામ આપશો એટલે એ સાડી આપી દેશો.

કિમત એ કહેશો.

ના, હું હમણાં નહીં કહું.

મોધું શું પડે ? આ તમારો મોબાઈલ મોંઘો નથી પડતો,

આ કાર મોંઘી નથી પડતી, ને મારી સાડી મોંઘી પડે છે ?

ન પોસાય તો વેંચી મારો એ બ્લેક બેરી ને એક ડબલું રાખી લો.

તમારી નજર હુંમેશા પૈસા પર જ હોય છે,

તમને મારી ફીલિંઝની કોઈ કિમત જ નથી,

તમારું ચાલે તો તમે મને ય વેંચી મારો.

હું તો જીબ સંભાળીને જ બોલું છું,

તમે કદી મને સંભાળી છે ખરી,

આના કરતા તો હું મરી જઉ એ સારું.

જો જો તમે એક દિવસ,

ઓફિસથી આવશો ને મારી લાશ પંખે લટકતી હુશો,

ના, હવે મારે કાંઈ જ સાંભળવું નથી હું ફોન મુકું છું.

* * * * *

“પ્લીઝ, મને લાભ આપો,

બસ, આટલું લઈ લો, તમારે હવે ઓળી ઉપાડવાની છે,

ના, મારે બધું આવી ગયું છે.”

“તમે હુંમેશા બધાને બધું આપી દો છો,

પછી તમારા માટે કાંઈ રહેતું નથી,

બચ્યું-કુચ્યું વાપરીને તમે ઉભા થઈ જાઓ છો.

ને પછી બધાનો જવ બણો છે.”

“પ્લીઝ, આટલો લાભ આપો ને ?”

“ના, હવે અમે બધાએ નક્કી કર્યું છે કે તમને કોઈ લાભ ન આપવો.”

“ગુરુ મહારાજ, આમને કહો ને ?”

“એમ કરો, એમને થોડો લાભ આપી દો,

નહીં તો એમનું લોહી બળશે એટલે એનું એ જ થશે.

એ જ્યાં સુધી ભક્તિ ન કરે ત્યાં સુધી એમને ચેન નથી પડતું.”

* * * * *

“આજે બે વાગે કિટી-પાર્ટી છે, મને આવતા સાડા ચાર-પાંચ થઈ જશે.”

“ત્રણ કલાકની કિટી પાર્ટી માટે ત્રણ કલાક

તારો ઠઠારો ને મેક-અપ ફેક-અપ ચાલ્યા કરે છે.”

“એમાં તમારું શું જાય છે ?

મેં ઘરનું કોઈ કામ બાકી રાખ્યું છે ?

કિયન કલીન થઈ ગયું છે, કપડાં લઈને વાળી ઢીઘા છે.

ટ્રોટિંગ રૂમમાં પાણ બધું ઠીક-ઠાક કરીને વ્યવસ્થિત મુકી ઢીધું છે.”

“હજુ શેતુનો કબાટ અસ્તબ્યસ્ત છે.”

“આઈ એમ નોટ હિસ સર્વન્ટ. એટલું તો એ કરી શકે છે.”

“એ એનું કામ નથી.”

“તો પછી તમે કરી લો. હું પાર્ટીમાં જાઉ છું.”

“તું આળસું થઈ ગઈ છે.”

“ના, તમને મારી જેલસી થઈ ગઈ છે,

હું પાર્ટી એન્જોય કરું તો તમને પેટમાં દુઃખે છે.”

“મેં તને જવાની ના નથી પાડી, કામ પૂરું કરીને જા એમ જ કર્યું છે.”

“તમને હું સુખી થાઉં એ જ નથી ગમતું,

મારા દરેક સુખમાં તમે ટાંગ અડાડો છો.”

“તું બોલવામાં ભાન રાખ, હું એક ખાનદાન ઘરની વહુ છે.”

“ખાનદાન ઘરની ઢીકરી કહો, વહુ નહીં.”

* * * * *

ભગવાને આ પડિલેહણનો કેટલો સરસ યોગ બતાવ્યો !

નાનામાં નાના જીવની પાણ કેટલી કાળજી !

કેવી પરાકાણાની જીવદ્યા !

દુનિયામાં કોઈ ધર્મમાં આવું બતાવ્યું નથી !

આ તો રોજે રોજ સંયમ મહોત્સવ થઈ ગયો.

ઉપયોગપૂર્વક પડિલેહણ કરીએ

અટલે અંદર કેવો આનંદ આનંદ છવાઈ જાય છે.

ખરેખર

આ સંયમ લઈને હું ફાવી ગઈ.

* * * * *

“પણ મારી બધી ફેન્ડસના મોબાઈલ ૬૦,૦૦૦ અપ છે
તો મારે આવું ડબલું કેમ રાખવાનું ?”

“તારું ક્ર્યું કામ અટકે છે એ બોલ.”

“સવાલ કામનો નથી, સ્ટેટ્સનો છે,
પાર્ટીમાં મારે બધાની વચ્ચે શરમાવું પડ્યું.
પેલીએ બધા વચ્ચે મારું ઈન્સલ્ટ કર્યું....”

‘તારા એ તકલીફમાં છે ?’

ના, હવે હું આ ડબલું નહીં રાખું.’

“એ ડબલું નથી, ૩૫,૦૦૦ નો ફોન છે.

એમાં બધાં જ ફંક્શન્સ છે

ને એ તને સર્વિસ પણ સારી આપે છે.”

“તમે સીધું કહી દો ને કે તમારે ખર્ચો નથી કરવો.”

“જો, તને સાચું કહું તો આપણાને એ પોસાય એમ નથી,
તારી ફેન્ડ પાસે લાખ રૂ.નો મોબાઈલ આવી જાય
તો મારે એ ય અપાવવો પડશે ?

આવી રેસ લગાવવાની આપણી કેપેસીટી નથી.”

“હું તમને પરણી એ જ મારી ભૂલ થઈ ગઈ.”

“તારી વાત સાચી છે, કોઈ સેલ ફોનના સ્ટોરવાળાને પરણી હોત,
તો રોજ નવો ફોન માંગી શકત.”

“દોઢ વર્ષમાં પહેલી વાર નવો ફોન માંઝ્યો છે,
અપાવવાની તમારી તેવડ નથી ને મને ટોન્ટ મારો છો.”

“હજુ બપોરે તું સાડીની ડિમાન્ડ કરતી હતી
ને હવે ફોનની ડિમાન્ડ કરે છે
તો તું જ કહે તારે જોઈએ છે શું ?”

“મને ઝેર જોઈએ છે ઝેર. મારી નાંખો મને.”

* * * * *

“જુઓ હજુ તમે નવા છો ને, એટલે ભૂલ તો થાય,
મારો ઓધો બાંધતા કરચલી વળી ગઈ.
એમાં તમારા મનમાં કેમ કરચલી વાળો છો ?
ઓધા કરતા ઓધાધારક વધુ મૂલ્યવાન છે.
તમે આમ નર્વસ થઈ જાઓ, એ અમને જરા ય ન પાલવે.
તમે બિલકુલ ચિંતા ન કરો,
આજે સવારે કાજો લેતા ય તમે મૂંગાઈ ગયા હતા.
હું તમને બધું જ શીખવાડીશ.
અમને પાણ ધીમે ધીમે જ બધું આવદ્યું હતું.
આ બધી વસ્તુ એવી છે ને કે કરતા કરતા આવડી જાય.
મેં તો પહેલો ઓધો બાંધ્યો તો ને ?
પૂરી ચાલીશ મિનિટ થઈ હતી,
ને પૂરી ચાર કરચલી વળી હતી.
દર દર મિનિટે એક કરચલી.
તમે તો આટલો જલ્દી ઓધો બાંધી દીધો
ને ખાસ કોઈ કરચલી ય નથી પડી,
તમે તો મારા કરતાં ય બધું આગળ વધવાના.”

“તમે બધું જ સારા છો.”

* * * * *

“આર્થન્ની મમ્મી.... ઓ અનીખાબહેન... બારી ખોલો.

જુઓ આ તમારા આર્થને આને કેવું માર્ગું છે.

અની ચામડી નીકળી ગઈ છે. લોહી નીકળ્યું છે.

રી રીને એની આંખો લાલ લાલ થઈ ગઈ છે.”

“મારો છોકરો એવું કરે જ નહીં.”

“એણે જ કર્યું છે તમે એને પૂછો તો ખરા.”

“કર્યું હોય તો એનું કારણ હશે, એણે એને સતાવ્યો હશે
તમને તમારા છોકરાનો ધોષ કદી દેખાતો જ નથી.

આખી સોસાયટી એનાથી કંટાળી ગઈ છે.

રોજ એના નવા ઉધામા હોય છે.”

“આ આર્થન્નો ઉધામો નજર સામે દેખાય છે.

ને તો ય તમે એને કાંઈ કહેવા તૈયાર નથી ?

મારો દીકરો આટલું રે છે તો ય તમે એના માથે માછલા ઘોવો છો ?
શરમ નથી આવતી તમને ?”

“મને માછણ કહેતા તમને શરમ નથી આવતી ?

તમારા સંસ્કાર જ એવા છે

તમારો છોકરો જ્યાં જ્શે ત્યાં માર ખાવાનો.”

“તમે આવો નીચે,

આજે જોઈએ કોણ માર ખાય છે ?”

* * * * *

આજે બધા મહાત્માઓને પાણી ચૂકવડાવ્યું. કેટલી મજા આવી !

કેટલું મધુર છે સંયમજીવન !

* * * * *

“જો હું ચોકિસથી સખત થાકીને આવ્યો છું.

તું રોજ ભમ્મી, પપ્પા અને બહેનની ફરિયાદોની વાણીઝાર છોડે છે,

આજે બે-ત્રણ પાત્રો ઓર ઉમેરાયા છે

દોઢ કલાકથી તું એક ધારી બોલે જાય છે.

હુવે મારી સહનશક્તિ નથી મારે આરામ કરવો છે.”

“મારા ઉપર આખું આકાશ તૂટી પડ્યું છે ને તમારે આરામ કરવો છે ?”

“જો આજે આ વાત અહીં રાખ ને મને સૂઈ જવા દે,
આપણે કાલે વાત કરશું.”

“ના, મારે આજે જ ફેસલો કરવો છે.”

“એટલે તું કહેવા શું માંગો છે ?”

“મારે સેપરેટ થવું છે.”

“અમાં તારી ઉપાધિ સો ગણી થઈ જવાની છે.
તું ખરેખર મેનેજ નહીં કરી શકે.

એ ખૂબ અધ્યરું છે ને ઘણી રીતે અધ્યરું છે.

તારી ફેન્ડ બિન્ડીનું શું થયું તે જોયું ને ?”

“હા જોયું, ભલે હું પણ ઓની જેમ સ્યુસાઈડ કરી દઈશ.
પણ મારે સેપરેટ થવું છે.”

“એ પોસિબલ નથી મારી પાસે પણ એટલી સગવડ નથી.”

“તો પછી મારે તમારાથી ચ સેપરેટ થવું છે, હું તમને
ડિવોર્સ આપવા માંગું છું.”

* * * * *

“કેમ આજે વંદન કરતા આંખો ભરાઈ આવી હતી ?”

“આપનો કેટલો ઉપકાર !

આપે મને આ સંસારમાંથી કાઢી મને આવું સંયમ આપ્યુ.

આ બધો જ આપનો ઉપકાર.

આપ ન મળ્યા હોત તો આજે કયાંય હોત !

ભવોભવ આપ ગુરુરૂપે મળજો.

ભવોભવ આપની સેવા મળજો.

સંયમજીવનનો આનંદ જેમ જેમ વધતો જાય છે,

તેમ તેમ આપના ઉપકારોનું ઋણ વધુ ને વધુ અનુભવાય છે.”

* * * * *

“બેટા, આજુ-બાજુવાળા બધા તમારા જુએ છે,

એને કાંઈ સમજાવ, આ રીતે ન જગે.”

“મારે સમજવાની જરૂર છે કે તમારે સમજવાની જરૂર છે.

તમે મને આટલો ત્રાસ આપો ને મારે કાંઈ કહેવાનું જ નહીં ?”

“એ આટલો થાકીને આવ્યો છે, હવે બે કલાક થયા,

હવે તો એને આરામ કરવા હે !!!”

“મારું જીવન હુરામ કરીને તમારે આરામ કરવો છે એમ ને ?”

“બેટા, હવે તું કાંઈ ન બોલતો, એને બોલવાનું કોઈ ભાન જ નથી.”

“હા, હું બેભાન થઈ ગઈ છું, ને બધું ભાન તમને જ છે,

બધા ભેગા થઈને મારી નાંખો મને.”

* * * * *

મૂઢ મુહ્યસિ મુધા મૂઢ મુહ્યસિ મુધા,

વિભવમનુચિન્ત્ય હવિ સપરિવારમ् ।

કુશશિરસિ નીરમિવ ગલદનિલકમ્પિતં,

વિનય જાનીહિ જીવિતમસારમ् ॥

કેવું અદ્ભુત છે આ શાંતસુધારસ...

વૈરાઘ્યરસના ઝરણા... શુભ ભાવનાઓની ભરતી...

સંસારનો સાક્ષાત્કાર... આત્માની અનુભૂતિ

બસ,

જાણો રીતસર અમૃતનો વરસાદ !

“ઓહ, ગુરુ મહારાજ આપ ?

મિથ્યામિ દુર્કૃતમુ, મને ખબર જ નહીં.”

“જો બેટા, હવે સવા દશ થઈ ગયા છે, હવે સંથારી જાઓ હો,
સવારે વહેલા ઉદ્વાનું છે.”

“જુ ગુરુ મહારાજ, આપ મારું કેટલું ધ્યાન રાખો છો !”

* * * * *

રામાયણ અને રામરાજ્ય બંનેના કેન્દ્રમાં તો રામ જ છે,

પણ બંને અલગ અલગ છે.

બંનેમાં આસમાન-જમીનનો તર્ફાવત છે.

સંસાર અને સંયમ

બંને ક્ષેત્રમાં કેન્દ્રમાં તો આપણે જ હોઈએ છીએ.

પણ બંનેમાં આસમાન-જમીનનો તર્ફાવત છે.

એકમાં રામાયણ છે. બીજમાં રામરાજ્ય છે.

સંસાર ખરાબ છે, સંયમ સારું છે.

ચુધર્માસ્વામી ભગવાન આ આખી ય વાતનો સાર

એક જ શાબ્દમાં આપી રહ્યા છે - પસ્તથં.

સંસાર ખરાબ છે, સંયમ સારું છે.

કદાચ પ્રશ્ન ઉઠાવાય કે

‘સંસારમાં કંઈ બધે જ આવી ઉપાધિ નથી હોતી.

એવા પણ ઘરો હોય છે જ્યાં પ્રેમ અને શાંતિ હોય છે.’

Well, હશે, પણ કેટલા ટકા ?

ને આપણો નંબર એમાં લાગશે ? લાખોમાં એકમાં ?

જ્યાં પ્રેમ અને શાંતિ હોય પણ છે,

ત્યાં ય ક્યાં લગી હોય છે ?

સંસારમાં બાયચાન્સ લાખોમાં એકને પ્રેમ-શાંતિસભર ઘર મળ્યું હોય,
તે એક અદ્યકાલીન દુર્લભ ઘટના હોય છે.

એ અદ્યકાળમાં જે પ્રેમ-શાંતિનું સુખ મળે છે

અનું કારણ પણ સંયમ જ હોય છે,

કારણ કે નિરંકુશ આકંક્ષાઓમાં તો

પ્રેમ અને શાંતિ શક્ય જ નથી.

પ્રશ્ન કરી શકાય,

ક ‘તમે તો સંયમજીવનમાં પરિણાતિ, સ્વાધ્યાયની ભસ્તી,

મૈત્રીપૂર્ણ વાતાવરણ, પરસ્પરનો પ્રેમભાવ વગેરેની જ વાત કરી,

પણ ત્યાં ય ક્યાં કખાયો નથી હોતા ?

સાધ્વીજીઓમાં પણ શું વિભાવો નથી હોતા ?’

હોઈ શકે, હશે, પણ કેટલા ટકા ?
સંસારીઓની તુલનામાં કેટલા ટકા ?
ને એ પણ ક્યાં સુધી રહેશે ?

I mean, સંયમજીવનનું માળખું જ એવું છે
કે વિભાવો જાગે, તો ય લાંબો સમય ન ટકે.
સંયમજીવનમાં વિભાવ આવ્યો હોય,
એનું કારણ પણ સંસાર જ હોય છે.
જ્યાં સુધી સંસારનો આંશિક પણ પ્રવેશ ન થયો હોય,
ત્યાં સુધી તો સંયમ લીલુંછમ જ હોય છે.
તો વાત તો ત્યાં જ આવીને ઊભી રહી -
સંસાર ખરાબ છે
સંયમ સારું છે.

પસત્થં.
સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું બારમું વિશેષજ્ઞ કહે છે -
સોમ્મં ।

બ્રહ્મચર્ય એ સૌભ્ય છે.

અબ્રહ્મ એ કઠોર અને કઠિન છે.
બ્રહ્મચારીએ હિંસા કે હત્યા કરી હોય એવો દાખલો નહીં મળે.
અબ્રહ્મસેવી હજી તો જેની સાથે અબ્રહ્મ સેવ્યું,
એની જ હત્યા કરીને ફરાર થઈ જાય,
એવા દાખલા દુનિયાભરમાં સતત બન્યા કરે છે.
કેટલાય દાખલાઓમાં તો જેની હત્યા કરાઈ,
એ એની પત્ની, પતિ, પ્રેયસી કે પ્રિયતમ પણ હોય છે.
આવું કેમ થઈ શકે ? આવું બની જ કેમ શકે ?
પ્રેમ તો કેટલો કોમળ હોય, કૂઝો હોય, ભીનો ભીનો હોય,
એમાં આવું કેમ બની શકે ?
સુધર્માસ્વામી ભગવાન એ જ જવાબ આપે છે - સોમ્મં.

જ્યાં બ્રહ્મશર્ય નથી, ત્યાં સૌમ્યતાની સંભાવના નથી.
 વિષયી કઠોર હોય છે, ચા બની જાય છે.
 જ્યાં વિષયરાગ છે, ત્યાં જીવદ્રોષ આવી જાય છે.
 વિષયી સગા મા-બાપની હત્યા કરી દેતા અચકાતો નથી,
 તો પછી એ બીજું તો કયું કુર્કર્મ ન આચરે ?
 અધ્રબમાં નકરી કઠોરતા છે, નિષ્ફરતા છે, નિર્દ્યતા છે,
 બ્રહ્મમાં શુદ્ધ કોમળતા છે.
 અધ્રબમાં સ્પૃહાઓ છે અને સ્પૃહાઓને પૂરી કરવા માટે
 ગમે તેટલા નીચે ઉત્તરવાની સજજતા છે,
 બ્રહ્મમાં નિઃસ્પૃહતા છે, તેથી નીચે ઉત્તરવાનું કોઈ કારણ નથી.
 અને માટે જ એની સૌમ્યતાને કોઈ આંચ આવતી નથી.
 અધ્રબનું બેકગ્રાઉન્ડ એક જ છે - ‘મને સુખ જોઈએ.
 મને કોઈ જ તકલીફ ન પડવી જોઈએ
 અને મારા સુખને કોઈ અવરોધ નહિંવો ન જોઈએ.’
 પછી જરાક અવરોધ આવે ને અધ્રબ વીકરે છે.
 એ ચોરી કરી શકે છે, એ તોછકોડ કરી શકે છે.
 એ ઠે કલેજે બીજાની હત્યા ય કરી શકે છે
 ને એ આપધાત પણ કરી શકે છે.
 જ્યાં સૌમ્યતાને ટકાવી રાખવી શક્ય જ નથી એનું નામ અધ્રબ.
 જ્યાં ચિનગારી પડે ને દાવાનળ ફાટી નીકળે એનું નામ અધ્રબ.
 જ્યાં દિવસ-રાત કખાયોની આગ બુઝાય જ નહીં એનું નામ અધ્રબ.
 બ્રહ્મનું બેકગ્રાઉન્ડ આખું જુદું જ છે.
 જ્યાં સુખ માટે બાધ્ય કારણાની શોધ જ નથી.
 જ્યાં બહારની તકલીફનો વિરોધ કે ફરિયાદ નથી,
 બલ્કે બાધ્ય તકલીફોનો સ્વીકાર છે,
 ના, બલ્કે આવકાર છે.
 ના, બલ્કે એ તકલીફોની નોંધ સુદ્ધા નથી.

બ્રહ્મનો તાત્પર્યથી જ આ છે કે આત્માને આત્માથી સુખી કરવો,
અમાં ક્યો અવરોધ હોઈ શકે ? કઈ તકલીફ હોઈ શકે ?
માટે બ્રહ્મમાં એક જ વિકલ્પ છે સોમ્મં ।

અગ્નિની સાક્ષીએ લઘ કરવામાં આવે છે

અને જિંદગી ભડકે બળે છે.

અબ્રહ્મની આગ ફાટી નીકળે છે ને આત્મા ભડકે બળે છે.

અરિહૃતની સાક્ષીએ બ્રહ્મથર્ય લેવામાં આવે છે

ને જીવન શીતળ બની જાય છે.

યાદ આવે યોગશાસ્ત્ર -

ઇન્દ્રિયैર્વિજિતો જન્તુ:, કષાયૈરભિભૂયતે ।

વીરે: કૃષેષ્ટક: પૂર્વ, વપ્ર: કૈ: કૈર્ન ખણ્ઢ્યતે ॥

જે જીવ ઇન્દ્રિયોથી પરાજિત થઈ જાય છે

અને કષાયો ય સત્તાવવા લાગે છે,

જે કિલ્લાની ઈટો શૂરવીરોએ પહેલા ખેંચી કાઢી હોય,

પછી તે કિલ્લાને કોણ કોણ ખંડતું નથી ?

આપણને રાગ સૌમ્ય લાગે છે, અબ્રહ્મ સોફ્ટ લાગે છે,

'ગમો' એ આપણને પાપ નથી લાગતું.

રાગનું નિમિત એ આપણને ખરાબ નથી લાગતું.

આપણને ગુસ્સો ખરાબ લાગે છે, દ્રેષ એ પાપ લાગે છે,

સુધર્માસ્વામી ભગવાન આપણને કહે છે

કે તમને દ્રેષ ખરાબ લાગતો હોય,

તો તમે રાગને ખરાબ માનો જ છો

જો તમને ગુસ્સો ખરાબ લાગતો હોય

તો તમે 'ગમા'ને ખરાબ માનો જ છો.

કારણ કે રાગ અને ગમા સાથે દ્રેષ અને ગુસ્સો જોડાયેલા જ હોય છે.

જો હત્યા એ ખરાબ છે, તો અબ્રહ્મ એ ખરાબ છે.

જો ગાળાગાળી એ ખરાબ છે, તો અખ્રસ એ ખરાબ છે.

જો કોઈના હદ્યને ઠેસ પહુંચાડવી એ ખરાબ છે,

તો અખ્રસ પણ ખરાબ છે.

જો ઝગડા-ઝગડી એ ખરાબ છે, તો અખ્રસ પણ ખરાબ છે.

જો કોઈના માટે અશુભ વિચારવું એ ખરાબ છે,

તો અખ્રસ પણ ખરાબ છે.

કારાણ કે અખ્રસ સાથે આ બધું જ જોડયેલું હોય છે.

આપણે ઈચ્છાએ કે ફક્ત અખ્રસ હોય,

આ બધું નહીં,

પણ એ શક્ય નથી.

અખ્રસ સાથે આ બધું જ આવી જાય છે,

પછી એ વહેલું આવે કે મોનું આવે એ વાત જુદી છે.

પરમાર્થથી તો એ બધું ઓલરેરી અખ્રસની અંદર હાજર જ હોય છે.

સોમ્મ - પ્રસ જ સૌભ્ય છે.

અખ્રસ ચંડ જ છે.

થોડા સમય વહેલાની વાત.

પતિ-પત્નીનો ઝગડો થયો,

પત્નીનો ગુસ્સો આસમાનને આંખ્યો.

એ વળી જોરાવર હતી. પતિના હાથ-પગ બાંધી દીધા,

એનું માથું ખાંડણિયામાં નાંખી દીધું.

ને પ્રહૃદાર કરી કરીને એના માથાનો છુંદો કરી દીધો.

કાળી કાતિલ વેદના ભોગવીને પતિ ઓફ થઈ ગયો.

માણસના મગજને આટલી હંદે વિકૃત કરી દેનાર અખ્રસ હોય છે.

કોઈ માનસિક રીતે બીજાના માથાનો છુંદો કરી દે છે,

કોઈ પ્રેક્ટીકલ રીતે.

નાના-મોટા છમકલાઓ તો અંદર ને બહાર ચાલ્યા જ કરે છે.

તો આ છુંદા ને છમકલાઓમાં સુખ કઈ રીતે હોઈ શકે ?

જો સુખ જોઈએ છે, તો અબ્રહાનું નામ પણ ભૂલી જાઓ,
જો અબ્રહ જોઈએ છે, તો સુખનું નામ પણ ભૂલી જાઓ.
માટે જ સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મયર્થનું તેરમું વિશેષણ કહે છે -

સુહં

બ્રહ્મયર્થ એ સુખ છે.

અબ્રહાનો આખો પાયો જ

અપેક્ષા, ઉઝેરાટ અને અસ્વસ્થતા પર રચાયો છે.

અબ્રહ ખુદ પણ આ ત્રણ - સ્વરૂપ જ છે.

આ ત્રણ સ્વયં દુઃખરૂપ છે અને દુઃખનું કારણ પણ છે.

તો પછી અબ્રહ એ સુખ કઈ રીતે હોઈ શકે ?

યાદ આવે અધ્યાત્મસાર -

ગણયન્તિ જનુઃ સ્વર્મર્થવત्, સુરતોલાસસુખેન ભોગિનઃ ।

મદનાહિવિષોગ્રમૂર્છ્છના-મયતુલ્યં તુ તદેવ યોગિનઃ ॥

ભોગીઓને લાગે છે

કે કામભોગના સુખથી એમનો ભવ સફળ થઈ ગયો.

યોગીને લાગે છે કે એ સુખ નથી.

આ તો 'કામ'ના નાગે ભયંકર ડંખ માર્યો છે

એનું જેર પ્રસર્યું છે

ને એ બેભાન થઈ ગયો છે

મોહના રોગો એ ભોગીનો ભોગ લઈ લીધો છે.

છગાન એક વાર નેતાજી બની ગયો.

એનું જીવન પૂરું થવાને આરે હતું.

કોઈ દેવદૂત એની પાસે આવ્યો. પૂછ્યું, “ક્યાં જવું છે તમારે ?

સ્વર્ગમાં કે નરકમાં ?”

છગાન પાકો હતો, એંગે કહ્યું “એમ હું ના કહી દઉં.

મને બતાવો પહેલા, કે સ્વર્ગ શું છે ને નરક શું છે ?”

દેવદૂત છગનને સ્વર્ગમાં લઈ ગયો,
 ત્યાં જોયું તો બધા સામાયિક-પ્રતિકમણ કરતા હતાં
 કોઈ વળી નવકારવાળી ગણતું હતું,
 છગનને તો આ સ્વર્ગમાં બિલકુલ રસ ન પડ્યો.
 દેવદૂતને કહે, “હુવે મને નરક બતાવો.”
 દેવદૂત એને નરકમાં લઈ ગયો
 છગને જોયું, તો ત્યાં તો પાર્ટી ચાલતી હતી,
 પોપ ભ્યુઝિકના તાલે સહુ નાચતા હતા.
 ખાવા-પીવાની અઠળક આઈટમ્સ, એટ્રેક્ટીવ ટેકોરેશન, ગજબ વાતાવરણ.
 છગને ધડ દઈને કહી દીધું, “મારે નરકમાં જવું છે.”
 દેવદૂતે એને નરકમાં નાંખી દીધો.
 પરમાધારીએ આવીને છગનને ધીબેડી નાંખ્યો,
 છગન કહે, “આ બધું શું છે ? નરક તો કેટલી સરસ હતી !”
 પરમાધારીએ કહ્યું, “મૂરખ ! તે જે જોયું એ નરક પબ્લિસિટી સેન્ટર
 હતું. જો એ ન હોય, તો કોઈ નરકમાં જવાનું પસંદ જ ન કરે.”
 અખ્રાત હુકીકતમાં નરક જ છે.
 ફક્ત એનું પબ્લિસિટી સેન્ટર આકર્ષક હોય છે.
 યાદ આવે યોગશાખ -
આપાતમાત્રમધુરં, પરિણામેડતિદારુણમ् ।
કિમ્પાકફલસઙ્કાશં, તત् ક: સેવેત મૈથુનમ् ?॥
 જે ફક્ત દેખાવમાં જ મીઠું છે
 ને પરિણામમાં ખૂબ જ ભયાનક છે
 એનું નામ મૈથુન.
 જાણો કિંપાકના હળાહળ ઝેર ભર્યા સ્વાદિષ્ટ ફળ.
 કયો એવો મૂરખ હોય જે મૈથુન સેવે ?
 સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું ચૌદમું વિશેખણ કહે છે -

સિવં

બ્રહ્મચર્યમાં ઉપદ્રવોનું નામો નિશાન નથી.

જ્યાં કોઈ જ અશિવ = ઉપદ્રવો નથી એનું નામ શિવ.

બ્રહ્મચર્ય શિવ છે.

અખ્રાણ અશિવ છે.

યાદ આવે યોગશાસ્ત્ર -

સર્વસ્વહરણ બન્ધં શરીરાવયવચ્છિદામ् ।

મૃતશ્ર નરકં ઘોર લભતે પારદાયિક: ॥

બધું જ લૂટાઈ જાય, શરીર આખું બંધાઈ જાય,

શરીરના અવયવો કપાઈ જાય,

ને મરીને ઘોર નરક ભેગા થઈ જવાય

આ ફળ છે પરસ્ક્રીગમનનું.

આ ફળ અખ્રાણનું નથી, આ તો પરસ્ક્રીગમનનું ફળ છે,

આ બધી મનને ઝોસલાવવાની વસ્તુ છે.

અખ્રાણ હશે, તો આજે નહીં તો કાલે, આ ભવમાં નહીં તો પરભવમાં,
એના બધા જ પ્રકારો આવશે,

જેને અખ્રાણ ઉપાદેય લાયું છે, જેને એના માટે હેયબુદ્ધિ નથી,

એને અખ્રાણના કોઈ પ્રકાર પણ બાકી રહેવાના નથી

અને એ દરેક પ્રકારના વળતરરૂપ કોઈ યાતના ય બાકી રહેવાની નથી.

થોડા સમય પહેલાની ઘટના.

છોકરો-છોકરી પ્રેમ(?)માં પડ્યા. બધાની ઉપરવટ થઈને પરાણ્યા.

આઈમા દિવસે બંને એક જ હુકમાં લટકીને

કાંસો ખાઈને મરી ગયા.

અખ્રાણમાં અશિવ ન હોય એવું શી રીતે બની શકે ?

આપણી પાસે જવાબ તૈયાર હોય છે,

બધાં કાંઈ આમ લટકી નથી જતા હોતા,

આવો તો લાખો-કરોડોમાં કોઈક જ દાખલો હોય,
 અનાથી કાંઈ અબ્રહિમ એ ઉપદ્રવ પુરવાર ન થઈ શકે,
 પણ આપણે ભૂલી જઈએ છીએ,
 કે હુકના પણ ઘણા પ્રકાર હોય છે,
 ફાંસાના પણ ઘણા પ્રકાર હોય છે
 અને મૃત્યુના પણ ઘણા પ્રકારો હોય છે.
 જ્યાં અબ્રહિમ છે ત્યાં ફાંસીના ફંદે લટકવાનું છે,
 પછી તમે ક્યા પ્રકારથી લટક્યા હતા
 ને ક્યા પ્રકારથી ન'તા લટક્યા એ જુદી વાત બની જાય છે.
 ને એ વાતનું વધુ મહત્વ હોતું નથી.
 મહત્વ તો એ જ વાતનું રહે છે, કે તમે લટકી ગયા.
 સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું પંદરમું વિશેષપણ કહે છે -

અચલ

બ્રહ્મચર્ય એ નિશ્ચલ છે.

અબ્રહિમ એ ચલાયલ છે, ડામાડોળ છે, હાલક-ડોલક છે, અસ્થિર છે.
 યાદ આવે ભતૃહુરિ -
 યાં ચિન્તયામિ સતત મયિ સા વિરક્તા,
 સા ચાન્યમિચ્છતિ જનં સ જનોઽન્યસર્કઃ ।
 અસ્મત્કૃતે ચ પરિતામ્યતિ કાચિદન્યા,
 ધિક્ તાં ચ તં ચ મદનં ચ ઇમાં ચ માં ચ ॥

હું જેનો સતત વિચાર કર્યા કુરું છું,
 એનો રાગ મારા પરથી ઓસરી ગયો છે,
 તે બીજા પુરુષને ઈચ્છે છે
 તે વળી બીજીમાં લપટાયો છે
 ને મારા સંગમ માટે વળી કોઈ ત્રીજી જ દુઃખી થઈ રહી છે.
 પેલીને, આને, કામદેવને, ઓલીને ને મને - ખૂબ ખૂબ વિકાર હો.

ભર્તૃહરિ રાજાને કોઈએ દિવ્ય આમ્રકળ ભેટ આપ્યું હતું,
 રાજાએ એની પ્રિય રાણીને એ ભેટ આપ્યું,
 ઓણે એના યારને ભેટ આપ્યું,
 ઓણે એની પ્રિય વેશ્યાને ભેટ આપ્યું,
 ને વેશ્યાએ રાજાને ભેટ આપ્યું.
 રાજાને આ આખું ય ચકરું સમજાયું
 અને બધું જ છોડીને ઓણે સાધનાનો માર્ગ અપનાવી લીધો.
 સવાલ ફક્ત આમ્રકળના ફરવાનો ન હતો,
 સવાલ કામરાગના પાત્રના ફરવાનો ય ન હતો.
 ખરો સવાલ તો હતો મનના ફરવાનો.
 જ્યાં અખ્રબ છે, ત્યાં માનસિક સ્થિરતા શક્ય નથી.
 શરીરને પાત્ર બદલાય એ ફાવતું નથી,
 પાત્ર બદલાય તો પરિવાર અને સમાજ તૂટી જાય છે,
 ને મનને એનું એ પાત્ર ફાવતું નથી.
 બોલો,
 હવે શું કરવાનું ?
 અખ્રબસેવી આ બે છેડાની ખેંચતાણમાં જિંદગીને વેડફી નાખે છે.
 અખ્રબનો સીધો અર્થ છે ભટકવું.
 અખ્રબ વૈવાહિક બંધનમાં સમજતું નથી.
 શાતી-જાતિના ભેદની સમજાણ સાથે એને સ્નાનસૂતક હોતું નથી.
 ઉમરનો મોટો ભેદ પણ એને નહતો નથી.
 ને પવિત્ર સંબંધો પણ એના માટે પવિત્ર હોતા નથી.
 અખ્રબનો અર્થ છે કપાયેલી પતંગા, જેને કોઈ જ નિયંત્રણ નથી.
 અખ્રબનો અર્થ છે વાદળ, જે ગમે ત્યાં જઈ શકે છે,
 અખ્રબનો અર્થ છે હુથીના કાન, જે જીથી હોય એ આશ્રય છે.
 અખ્રબનો અર્થ છે પવન, જે અહીંથી ત્યાં ગતિ કર્યા જ કરે છે.
 અખ્રબ શું કરે છે ?

પોતાની સાથે સાથે તે તે વ્યક્તિને ય ટસ્ટી જાય છે.
 તે વ્યક્તિએ ઘર ક્યાંક માંડ્યું હોય છે.
 ને અખ્રબ્ધ એને બીજે ઘસડી જાય
 એટલે એ ન ઘરનો રહે ન ઘાટનો રહે.
 જે મળ્યું એ ગમે નહીં, જે ગમ્યું એ મળે નહીં.
 અખ્રબ્ધનો અર્થ ભોગ કરાય છે, તે સાચું છે, પણ
 જે રીતે કરાય છે તે સાચું નથી.
 અખ્રબ્ધ એટલા માટે ભોગ છે
 કે એ વ્યક્તિનો ભોગ લઈ લે છે.
 અખ્રબ્ધ કદી સુખ ન આપી શકે
 કારણ કે સુખ સ્થિરતામાં જ શક્ય છે
 અને અખ્રબ્ધનો અર્થ જ અસ્થિરતા છે,
 આજે તમારું ઘર પાલઠીમાં હોય, કાલે વાસણા,
 પરમ દિવસે વાડજ, ત્રીજે દિવસે સેટેલાઈટ, પાંચમે શાહીબાગ,
 છદ્રે સાબરમતી ને સાતમે ડી-કેબિન.
 અને નવા નવા ઘરની ખુશી ન કહેવાય
 પણ સખત મજૂરીની સજા કહેવાય.
 હજુ તો અહીં આવ્યા એ બધું આટોપવાનું,
 ફરી બિસ્તરા-પોટલા બાંધવાના ને બધું ફર્નિયર ફેરવવાનું,
 મૂરખો હોય એ ય આવી મૂર્ખાંખી તો ન કરે.
 ઘર બદલવાની મજૂરી કરતાં ય
 અખ્રબ્ધ જે પાત્ર બદલવાની મજૂરી કરાવે છે
 તે વધુ આકરી હોય છે.
 સુખદ તો છે બ્રહ્મ.
 જ્યાં એક જ ઘરમાં કાયમ ઠરી ઠામ થવાનું હોય છે.
 જે ઘરનું નામ છે આત્મા.
 બ્રહ્મચર્યનો અર્થ જ છે આત્મામાં ઠરી ઠામ થવું.

અચલં । જેણે નિશ્ચલ પકડ્યું એમાણે ભટકવાનું હોતું જ નથી.
 નથી એણે થાકવું, નથી એણે હંફ્ફ્વાનું, નથી એણે તૂટવાનું,
 જે ચલાયલ હોય, હાલક ડોલક હોય,
 એ કર્ડડભૂસ થઈને તૂટી પે છે,
 ને જેણે અનું અવલંબન કર્યું એની ય એ જ દશા થાય છે.
 સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું સોળમું વિશેષાણ કહે છે -

અકખયકરં

બ્રહ્મચર્ય એ અક્ષય બનાવી દેનારું છે.
 અધ્રાલ એ શક્તિનો ક્ષય છે, શાંતિનો ક્ષય છે, સ્ફૂર્તિનો ક્ષય છે,
 આનંદનો ક્ષય છે, આયુષ્યનો ક્ષય છે,
 ને સૌથી હોનારત ઘટના એ છે કે એ અસ્તિત્વનો ક્ષય છે
 ને બ્રહ્મ એ આ બધી વસ્તુનો અક્ષય ખજાનો છે.

તમારા બાધ અને આભ્યંતર સર્વ ગુણોને જે અક્ષય કરી દે
 તે અક્ષયકર.

જે તમને કદી ક્ષય ન પામે એવા જ્ઞાનની લેટ ધરી દે
 તે અક્ષયકર.

જે તમને અક્ષય-અનંત દર્શનનો ઉપહાર આપી દે
 તે અક્ષયકર.

જે તમને અક્ષય - પદે પહુંચાડી દે
 તે અક્ષયકર.

બ્રહ્મચર્ય જીવનશક્તિ વધારે છે.

અધ્રાલ જીવનશક્તિ ખૂટડે છે.

અધ્રાલ એ મૃત્યુ છે.

કોઈનું તાત્કાલિક મૃત્યુ હોય છે.

કોઈનું શીક્ષ મૃત્યુ હોય છે ને કોઈનું ધીમું મૃત્યુ હોય છે.

પણ એ હોય છે તો મૃત્યુ જ.

વિશ્વના ઘણા કુસ્તીબાજો ને ખેલાડીઓએ કબૂલ કર્યું છે

કે તેમણે અનપેક્ષિત રીતે આઘાતજનક હાર ખાધી
 તેનું કારણ તેમણે આગલી રાતે કરેલી ભૂલ હતી.
 અખ્રસ એ ક્ષયકર છે,
 એનાથી શરીર નબળું પે છે, એનાથી મન નબળું પે છે.
 એનાથી પુષ્ય પણ નબળું પે છે.
 સત્યકી પાસે એવી અજોડ વિદ્યાસિદ્ધ હતી
 કે ચંડમદ્યોત જેવો પરાક્રમી રાજી ય એની સામે લાચાર હતો.
 એણે એને ખતમ કરવા વેશ્યાને કામ સોંઘું.
 એ વેશ્યાનું નામ હતું ઉમા.

એણે સત્યકી સમક્ષ મોહાજાળ બિધાવી, એને વશ કર્યો,
 ને એક દિવસ પૂછી લીધું - કયા દેવયા ઓસરંતિ ।
 તમારા અધિકાર્યક વિદ્યાદેવતાઓ ક્યારે જતાં રહે છે.
 સત્યકીએ રહસ્ય કહી દીધું - જયા મેહુણ સેવેમિ ।
 જયારે હું મૈથુન સેવું છું.

વેશ્યાએ રાજાને વાત કરી દીધી. સત્યકી ને વેશ્યા બે ય વીંધાઈ ગયા.
 અક્રખયકરં

જો આપણે બ્રહ્મને નથી અપનાવ્યું, તો આપણો ક્ષય નિશ્ચિત છે.
 સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું સતતરમું વિશેખાળ કરે છે -

જતિવરસારક્રિખય ।

જે ભાવસાધુ હોય છે

તે બ્રહ્મચર્યનું સર્વ પ્રયાસથી રક્ષાળ કરે છે.
 એક ગરીબ માગસ હતો. ખાવાના ય સાંસા. ભાંચ્યું જૂદું.
 ફિટલા કપડાં. સખત મજૂરી. દીકરીની ઉંમર વધે.
 પોતાનું ય ઘડપાળ આવશે. કાલે શું ?
 આ બધી ચિંતા સાથે એણે એવી કપરી પરિસ્થિતિમાં પણ
 બે-પાંચ બે-પાંચ રૂપિયાની બચત શરૂ કરી.
 એમ કરતા કરતા કેટલાય વર્ષે એની પાસે ૫૦૦૦ રૂ. લેગા થયા.

એ માણસ એ રૂપિયાને કેવી રીતે રાખશે ?

કેવી રીતે સાચવશો ?

એ ચોરાઈ ન જાય, ખોવાઈ ન જાય

એ માટે કેટલી તકેદારી રાખશે ?

ભાવસાધુને એના કરતાં પણ લાખોગણી તકેદારી

બ્રહ્મચર્યને સાચવવા માટે હોય.

ગરીબના-ભિખારીના બિસ્સામાં ૫૦૦૦ રૂ. હોય,

એના જેવી સ્થિતિ છે,

કે અનાદિના કંગાળ આપણા આત્માને બ્રહ્મચર્ય મળ્યું હોય,

કરક એટલો

કે આપણી કંગાલિયત પેલાની ગરીબી કરતા અનંતગણી હતી,

ને બ્રહ્મચર્યનું મૂલ્ય ૫૦૦૦ રૂ. કરતા અનંતગણું છે.

હવે આપણે એને કેવી રીતે સાચવવું જોઈએ ?

સંસારી ઘરે મહૃત્મા ગોચરી વહોરવા ગયા.

સંસારી પત્ની દુરાચાર કરીને ગર્ભવતી થઈ હતી.

તેને થયું કે 'જો પતિ સંસારમાં પાછા આવે તો માણું કલંક ટળો.'

એણે સખત આગ્રહ કર્યો. મોહની જાળ બિધાવી,

બૂમાબૂમ કરવાની ઘમકી આપી,

ને મહૃત્મા એમનું બ્રહ્મચર્ય સાચવવા મરણિયા બન્યા.

એને બધી રીતે સમજાવી, છતાં એ ન જ માની,

ત્યારે વ્રતમોક્ષણાનું બહાનું કાઢીને મહૃત્મા એક રૂમમાં ગયા.

અંતિમ આરાધના કરી,

કપડાંનો ફાંસો ખાંધો ને કાળધર્મ પામીને દેવલોકે પહુંચ્યો ગયા.

જતિવરસારક્ષિયં ।

મુનિવર એ જે જીવથી પણ વધુ જતન બ્રહ્મચર્યનું કરે.

બીજા મહૃત્માને વિહારમાં આવી દુરાચારિણી સંસારી પત્ની મળી.

એણે ય મોહના બધા જ તોકાનો કર્યા

પણ મહાત્મા મેરુ પર્વત જેવા અડોલ રહ્યા.
 ચળવાનો અર્થ છે પોતાનું સર્વસ્વ ગુમાવી દેવું.
 ચળવાનો અર્થ છે પોતાના અનંત ભવિષ્યને કંગાળ બનાવી દેવું.
 ચળવાનો અર્થ છે મહામહામહામૂર્ખમી કરવી.
 ચળવાનો અર્થ છે કલ્પવૃક્ષને કાપીને ધતુરો વાવવો.
 ચળવાનો અર્થ છે ચિંતામણિના બદલામાં ઝેર ખરીદવું.
 ચળવાનો અર્થ છે ઐરાવત વેંચીને ભૂડું ખરીદવું.
 ચળવાનો અર્થ છે ભ્યાનક ખીણુમાં જંપાપાત.
 ચળવાનો અર્થ છે આપવાત.
 ધમને સમજ્યા પછી ને સ્પર્શ્ય પછી ય
 જીવ ફરી અનંત કાળ ભવભ્રમણ કરે છે,
 તેનું કારણ આ જ છે કે એ ચણી જાય છે.
 મહાત્મા નિશ્ચલ છે.
 સંસારી પત્ની કેમ કરીને એમને છોડતી નથી.
 પરીક્ષાની ક્ષણ એ આપણો ખરો પરિચય હોય છે.
 ચતુર્વિધ સંઘની હુજરીમાં રંગે ચંગે થયેલી આપણી દીક્ષા,
 સકલ શ્રીસંઘ સમક્ષ સિંહગર્જનાસ્વરૂપ આપણી મહાત્માની પ્રતિજ્ઞા,
 આપણે કરેલો જ્ઞાનાભ્યાસ,
 આપણે પાળેલું ચારિત્ર,
 આ બધાનું સાર્થક્ય પરીક્ષાની ક્ષણે પાસ થવામાં હોય છે.
 પરીક્ષા એ છે
 કે એ સમયે આપણે કોની તરફેણામાં રહીએ છીએ ?
 ચારિત્રરાજાની કે મોહરાજાની ?
 આપણે પ્રતિજ્ઞા કરી કે હું આજીવન ચારિત્રરાજાની ફેવરમાં રહીશ,
 એ કોઈના દબાણથી નહીં,
 પણ આપણી પોતાની સમજણપૂર્વકની ઈચ્છાથી,
 ઉમંગ અને ઉલ્લાસ સાથે જાહેરમાં આપણે આ પ્રતિજ્ઞા કરી,

એ પ્રતિજ્ઞા પાળીએ એટલે ચારિત્ર રાજા આપણું દળદર ફેરી દેવાના છે,
 ચારિત્ર રાજાનો દ્રોહ કરીને, વિશ્વાસઘાત કરીને,
 આપણે મોહરાજા સમક્ષ માથું નમાવીએ
 એટલે એ આપણું માથું કાપી દેવાનો છે,
 તો આપણે શું કરવું જોઈએ ?

જે સમજણું-પૂર્વક આપણે આ વ્રત લીધું, શું એ સમજણું ખોટી હતી ?
 મા-બાપે જે શ્રદ્ધા સાથે આપણને અનુમતિ આપી,
 શું એ શ્રદ્ધા ખોટી હતી ?

ઓધો લઈને નાચતા નાચતા આપણી આંખોમાં
 જે આનંદના આંસું આવી ગયા હતા,
 શું એ આંસું ખોટા હતા ?

ના, એ બધું તો સાચું જ હતું,
 તો પછી થયું છે શું ?

બીજું કશું જ નહીં,
 મોહરાજાએ આપણને ફસાવવા માટે જાળ બિછાવી છે,
 આપણે જાળને જાળરૂપે જ જોઈએ,
 ફસામણીને ફસામણીરૂપે જ જોઈએ,
 પરીક્ષાને પરીક્ષારૂપે જ જોઈએ,
 તો આપણે બચી જશું, આપણે પાસ થઈ જશું.
 મોહનીય કર્મના ભુક્કા બોલાઈ જશે,
 મોહરાજા અધમુઓ થઈ જશે,
 ને બીજી વાર આપણું નામ લેવાની પણ હિંમત નહીં કરે.
 યાછ આવે પરમ પાવન આચારાંગસૂત્ર -
 જાડ સદ્ગાડ ણિકખંતો તમેવ અણુપાલએ ।

તમે જે શ્રદ્ધા સાથે દીક્ષા લીધી
 એ શ્રદ્ધાને સદા ટકાવી રાખજો,
 તમારી દીક્ષાની સફળતા એ શ્રદ્ધાના આધારે જ છે.

શ્રદ્ધા એટલે ચારિત્રરાજા પર પૂર્ણ વિશ્વાસ.
 શ્રદ્ધા એટલે બિનશરતી સમર્પણ.
 શ્રદ્ધા એટલે નિર્ભેળ વક્ષાદારી.
 શ્રદ્ધા એટલે વિકલ્પવિહૃણ હોળાણ.
 શ્રદ્ધા એટલે અનન્યશરાણ્યતાનું દર્શન.
 શ્રદ્ધા એટલે વાંદરીને વળગેલા બચ્ચાની આસ્થા.
 શ્રદ્ધા એટલે આત્મા અને ચારિત્રરાજાનો ખરો સંબંધ.
 શ્રદ્ધા એટલે પ્રતિજ્ઞાપાલનનો સ્વતઃ ઉલ્લાસ.
 શ્રદ્ધા એટલે ગાડે ચિંતામણિ રત્ન બાંધ્યાની છઠ પ્રતીતિ.
 શ્રદ્ધાના પાત્રમાં જ પ્રતનું દૂધ રહી શકે, નિરાધાર નહીં,
 અભવ્ય કે દૂરભવ્ય પ્રત લે, પણ એને શ્રદ્ધા ન હોય,
 એ અપવાદ નથી હોતો, આણસમજ હોય છે,
 હુકીકતમાં એનું પ્રત જ નથી હોતું,
 કરણ કે નિરાધાર પ્રત શક્ય જ નથી.
 શ્રદ્ધાની મૂડી લઈને સંયમનો વેપાર કરીને
 મોક્ષની કમાણી કરવા માટે ઉલ્લાસ સાથે આપણે નીકળ્યા,
 મોહુરાજા ઈરછે છે કે
 આપણે દેવાણું કાઢીને પાછા ધર-ભેગા થઈ જઈએ,
 દ્રવ્યથી નહીં તો ભાવથી,
 પણ ધર-ભેગાં જ.
 એ એના મયાસોમાં લાગ્યો છે,
 આપણે શું કરવું જોઈએ ?
 આપણી શ્રદ્ધા સફળ કરવી ? કે એનો કારસો સફળ કરવો ?
 પરમ હિતેચુનું શરણ લેવું ? કે ઘોર અહિતેચુના પગમાં માથું ટેકવવું ?
 આમ બે વિકલ્પ છે,
 પણ જો આપણામાં થોડી પણ બુદ્ધિ હોય, તો એક જ વિકલ્પ છે.
 સંયમ. બીજું કશું જ નહીં.

બીજું કશું છે પણ નહીં.

અનંત મૃત્યુના રસ્તાને તે કાંઈ વિકલ્પ કહેવાતો હશે ?

હા, મૂર્ખાનો એ વિકલ્પ હોઈ શકે,

પણ સમજદાર તો એને વિકલ્પ માનવા જ તૈયાર ન થાય.

જતિવરસારકિબયં ।

મહાત્માએ જોઈ લીધું કે

એ મને શીલભ્રષ્ટ કર્યા વિના નહીં છોડે.

બાજુમાં જ રણમેદાન હતું.

થોડી વાર માટેનું બહાનું કાઢીને મહાત્મા ત્યાં ગયા.

અંતિમ આરાધના કરીને ત્યાં સૂઈ ગયા.

સૈનિકોના મડદાંઓને ગીધડાઓ ફોલી ખાઈ રહ્યા હતા.

એ મહાત્માને એ એ ગીધડાઓએ નવું મડદું સમજ લીધું.

તૂટી પડ્યા એમના પર.

એમની તીક્ષ્ણ ચાંચોના પ્રાહારો થઈ રહ્યા છે.

એમના જીવંત દેહને ગીધડાઓ ફોલી ખાઈ રહ્યા છે.

તનમાં અસહ્ય વેદના છે.

મનમાં અપૂર્વ સંતોષ છે.

બસ, તન ભલે વેરણા-છેરણા થઈ જાય

ભલે મારા તલા-તલા જેટલા ટુકડા થઈ જાય,

બસ, મારા શીલને ઉની આંચ ન આવવી જોઈએ,

જો મારું શીલ બચી ગયું, તો બધું જ બચી ગયું,

જો શીલ ગયું, તો કશું જ બગ્યું નથી.

મોટા ભાગનું માંસ ખવાઈ ગયું છે.

શરીર લગભગ વીખેરાઈ ગયું છે.

નસો ફ્ટ ફ્ટ ખેંચાઈ ને તરડાઈ રહી છે.

શીલપાલના પૂર્ણ સંતોષ સાથે ને પરમ સમાધિ સાથે

મહાત્મા છેલ્લો શાસ છોડે છે ને આત્મકલ્યાણને સાધી લે છે.

જતિવરસારક્રિયં ।

આપણે તો આવું કોઈ સંકટ પણ નથી

ને આવો કોઈ ઉપસર્ગ સહુન કરીએ

તો જ આપણા શીલનું રક્ષણ થાય એવું પણ નથી.

તો ય આપણે આપણા શીલનું રક્ષણ નહીં કરીએ ?

આપણને તીવ્ર વૈરાગ્ય ન પણ હોય, તો ય શીલનું રક્ષણ કરવું જોઈએ,
આપણે કદાચ મનથી ઢીલા પડ્યા હોઈએ,

તો ય શીલનું રક્ષણ કરવું જોઈએ,

અરે, ભગવાન તો ત્યાં સુધી કહે છે

કે જે સ્ત્રી, ઉરથી કે શરમથી કે બીજાના અંકુશથી પણ શીલ પાળે
તે ધન્ય છે અને વંદનીય છે.

આ રહ્યો મહુનિશીથસૂત્રનો

એ પ્રભુવીર અને ગૌતમસ્વામીનો સંવાદ -

એથં ચ ણ ગોયમા !

અને હે ગૌતમ ! અહીં

ન ઇથીયં ભણે વા લજાએ વા

જે સ્ત્રી ભયથી કે શરમથી

કુલંકુસેણ વા જાવ ધમ્મસદ્ગ્રાએ વા

કે કુળના અંકુશથી કે ધર્મશદ્ગાથી

તં વેયણં અહિયાસેજા

વેદોદ્યની વેદનાને સહુન કરી લે છે,

નો વિયમ્મં સમાયરેજા

પણ ખોટું કામ કરતી નથી,

સે ણ ધણા, સે ણ પુણા

તે ધન્ય છે, તે પુણ્યવતી છે,

સે ય ણ કંદા, સે ણ પુજા

તે વંદનીય છે, તે પૂજનીયા છે,

સે ણ દદ્ગ્રવા, સે ણ સબ્વલક્ષ્ણણા

તે દર્શનીયા છે, તે સર્વલક્ષ્ણા છે,

સે ણ સબ્વકલ્ષાણકારયા

તે સર્વકલ્યાણકારક છે,

સે ણ સબ્વુત્તમંગલનિહિ

તે સર્વોત્તમ મંગલનિધિ છે.

સે ણ સુયદેવયા, સે ણ સરસ્સિ

તે શ્રુતદેવતા છે, તે સરસ્વતી છે,

સે ણ અંબંડી સે ણ અચ્યુ

તે અંભા છે, તે અચ્યુતા છે,

સે ણ ઇંદાણી, સે ણ પરમપવિત્રુત્તમા

તે ઈન્દ્રાણી છે, તે પરમ પવિત્ર ઉત્તમ

સિદ્ધી મુત્તી સાસયા સિવગડ ત્તિ ।

સિદ્ધિ મુક્તિ શાશ્વત શિવગતિ છે.

કર્મો ભારે છે, દોષો પ્રબળ છે, મન ચંચળ છે,
 નિમિત્તો ભયાનક છે, વાતાવરણ વિકારી છે,
 બધી વાત સાચી,
 પણ તો ય ખોટું કામ કરવું કે ન કરવું,
 એ તો આપણા હાથની જ વાત હોય છે.
 મન ગમે તેટલું ચંચળ હોય,
 જ્યારે આપણે આચારની રેખા ઓળંગતા નથી,
 તન સુધી દોષને પહોંચવા દેતા નથી
 અને મનમાં પણ પ્રતિપક્ષ ભાવનાને ભાવીએ છીએ
 ત્યારે હુકીકતમાં આપણે મનથી પણ શીલની જ ફેવર કરીએ છીએ.
 વેદમોહનીય કર્મમાં કડાકો બોલાવીએ છીએ
 લખલૂટ પુણ્ય અને પવિત્રતા કર્માઈએ છીએ
 અને ભવિષ્યમાં અણિશુદ્ધ શીલપાલન કરી શકીએ
 ને મન-વચન-કાયાથી તદ્દન નિર્મળ રહી શકીએ
 એવી વ્યવસ્થાને નિશ્ચિત કરી દઈએ છીએ.
 તમે કર્યું શું ? એ નિર્ણયક છે. એ રિજલ્ટ છે.
 તમે ગમે તેટલું સારું વિચારો, પણ જો ખોટું કામ કરો,
 તો તમે અખ્રણના પક્ષે છો,
 તમે ગમે તેટલું ખરાબ વિચારી ચૂક્યા હો,
 પણ જો તમે ખોટું કામ હરગીઝ ન કરો,
 તો તમે પ્રખણના પક્ષે છો.
 મન ફાવે એમ વિચારવામાં વાંઘો નથી એવો આનો અર્થ નથી.
 પણ કદાચ કર્મોદયથી મન ઢીલું પણ પડ્યું હોય,
 તો ય આચારમાં તો કોઈ જ સમાધાન નહીં,
 મર્યાદાની રેખા તો લગીરે નહીં જ ઓળંગવાની,
 આવી દફ્તાથી આપણે બાજુ જતી શકીએ છીએ.
 પ્રભુ વીરના આ ઉદ્ગારો જ એની સાક્ષી છે.

ખોટું કામ પણ કરી દીધું

તો ખલાસ.

વેદોદ્ય સુધી બાજુ હાથમાં હતી,

મન ડામા-ડોળ થયું ત્યાં સુધી ય બાજુ હાથમાં હતી,

પણ એ દોષ તનમાં આવ્યો એટલે બાજુ હાથમાંથી ગઈ.

આપણે હાર્તી ગયા.

આપણે હાથે કરીને આપણો સત્યાનાશ વહોરી લીધો.

આપણે નાદાર થઈ ગયા,

આપણે આપણું આખું ય ભવિષ્ય ભયંકર દુઃખમય બનાવી દીધું.

પ્રભુ એ જ વાત કરી રહ્યા છે.

જમિતથિયં તં વેયણં નો અહિયાસેજા,

વિયમ્મં વા સમાયરેજા,

સે ણ અધ્યણા સે ણ અપુન્ના,

સે ણ અવંદા સે ણ અપુજ્જા,

સે ણ અદૃવ્વા સે ણ અલક્ખણા,

સે ણ ભગ્ગાલક્ખણા,

સે ણ સવ્વ અમંગલ-અકલ્ખાણભાયણા,

સે ણ ભડુસીલા, સે ણ ભડ્યારા,

સે ણ પરિભડુચારિતા, સે ણ નિંદ્યીયા,

સે ણ ગરહણીયા, સે ણ ખિંસળિજ્જા,

સે ણ કુચ્છળિજ્જા, સે ણ પાવા,

સે ણ પાવપાવા,

સે ણ મહાપાવપાવા

સે ણ અપવિત્ત ત્તિ ।

જતિવરસારક્ષિખય ।

પ્રભુએ પૂરા વિશ્વાસ સાથે આપણને આ વ્રત આખ્યું,

કે આપણે એને જીવની જેમ સાચવશું.

જે શ્વી તે વેદનાને સહુન ન કરે,

ને ખોટું કામ કરે,

તે અધન્ય છે, તે અપુણ્યવતી છે.

તે અવંદનીય છે, તે અપૂજ્ય છે,

તે અદર્શનીય છે, તે લક્ષણ દીન છે.

તે ભગ્ગલક્ખણા છે,

તે સર્વ અમંગળ-અકલ્ખાણનું પાત્ર છે.

તે શીલભ્રષ્ટ છે, તે આચારભ્રષ્ટ છે,

તે પરિભ્રષ્ટચારિત્રા છે, તે નિંદ્યીય છે.

તે ગર્હણીય છે, તે જિંસણીય છે,

તે જુગુપ્સાનીય છે, તે પાપિણી છે.

તે ખૂબ પાપિણી છે,

તે મહુપાપીઓથી ય વધુ પાપિણી છે,

તે અપવિત્ત છે.

પ્રભુ ખુદ કહે છે,
 કે મારો સંયમી મરી જાય, પણ આ વ્રતને ઉની આંચ ન આવવા હે,
 શું આપણે પ્રભુનો એ વિશ્વાસ તોડશું ?
 અરે, આપણે દીક્ષા ન લીધી હોય, તો ય,
 આપણે જન્મ એક શ્રાવકના ઘરે થયો,
 એ ય પ્રભુની કૃપાથી જ,
 એ પ્રભુની કૃપા છે,
 કે આપણે થાઈલેન્ડની કોઈ વેશ્યાની દીકરી તરીકે ન જન્મયા.
 એ પ્રભુની કૃપા છે,
 કે આપણે અમેરિકાના તદ્દન અનાર્ય સંસ્કારહીન ઘરે ન જન્મયા.
 એ પ્રભુની કૃપા છે,
 કે આપણે કોઈ યુરોપિયન દુઃશીલ સ્વીની પુત્રી તરીકે નથી જન્મયા.
 એ પ્રભુની કૃપા છે,
 કે આજ સુધી આપણે પવિત્રતાના પ્રવાહમાં જીવ્યા છીએ.
 શું આપણે એ કૃપાને વીખેરી નાંખશું ?
 શું આપણે એ કૃપાને 'ના' કહી દેશું ?
 શું આપણે એ કૃપાને હુકરાવી દઈશું ? જો હા,
 તો પછી આપણે આવનારા અનંતકાળમાં ય
 આ કૃપાને નહીં પામી શકીએ,
 નરકાદ દુર્ગતિઓ આપણું કાયમી સરનામું બનશે
 ને અનંતકાળે કયારેક મનુષ્ય બન્યા
 તો ય નિર્મયાદ બનશું, અનાર્ય બનશું, મહાપાપી બનશું
 ને ઓર ભયાનક ભવભ્રમણની વાટે ચડી જઈશું.
 એના કરતા પ્રભુની આ કૃપાના અક્ષત વધામણા કરવા,
 એ કૃપાની ઝિતી લેવી
 અને શ્રાવકના સંતાનને છાજે
 ને પ્રભુના કૃપાપાત્રને શોલે

એવી સુશીલ જિંદગી જીવીને શાખત સુખને જ કેમ સ્વાધીન ન કરી દેવું ?
બસ, બીજું વધુ ભલે કાઈ જ ન કરી શકીએ,
એક શીલને સાચવી લઈએ.

આચાર અને મર્યાદાની રેખાને સ્વપ્નમાં ય ન ઓળંગોએ
આપણો આત્મા હોનારતોની હારમાળાઓથી બચી જશે.
સુધર્માસ્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું અટારમું વિશેષણ કહે છે -

સુચરિયં ।

બ્રહ્મચર્ય એ સુચરિત છે.

એ સારું આચારણ છે.

જે અધ્રબનો આદી છે,
અને દુનિયા બદ્ધયલન કહે છે. શાખીયભાષામાં દુશ્ચરિત.
અધ્રબ એ આખરુંનું લૂટાડું છે.

પૂ. હરિભદ્રસૂરિ મહારાજાનો એક ગ્રંથ છે લોકતત્ત્વનિર્ણય
અને બીજો ગ્રંથ છે ધૂર્તાજ્ઞાન.

આ બંને ગ્રંથોમાં
અધ્રબથી મોટા મોટાની આખરુના ય કેવા ધજાગરા થાય છે
અનો ચિતાર આપેલો છે.

ઈતિહાસના પાના પર મસમોટા મહુમાનવો
શરમથી માથું ઝુકવીને ઊભા છે.

કારણ આ જ - અધ્રબ.

બ્રહ્મ એટલે ઉત્તત માથું.

બ્રહ્મ એટલે યશસ્વિતા

બ્રહ્મ એટલે ખુમારી

બ્રહ્મ એટલે આત્મસમ્માન

બ્રહ્મ એટલે આત્મમૂલ્યાંકન

અધ્રબ એટલે નામોશી

અધ્રબ એટલે અપયશનું પોટલું

અખ્રસ એટલે માથે માઇલાનું ધોવાણ
 અખ્રસ એટલે સ્વાપમાન
 અખ્રસ એટલે આત્માનું અવમૂલ્યન
 જે અખ્રસના પનારે પે છે
 તે હાથે કરીને હડ્ધૂત થાય છે.
 કરોડપતિઓ, અબજોપતિઓ, શ્રેષ્ઠિવર્યો ને કહેવાતા મોભીઓ
 ક્યાંક ને ક્યાંક લપસે છે,
 ને પછી આખી જિંદગી ચોરની જેમ
 પોતાની ચોરી છુપાવવા માટે મથામણ કર્યા કરે છે.
 એમની આ મથામણ કોઈનો ધંધો બને છે.
 કેટલાકોની મથામણ ફેરફા જાય છે,
 ને દુનિયાને તમાશો થાય છે,
 કેટલાકોની મથામણ સફળ થઈ ગઈ હોય છે,
 પણ જિંદગી નિષ્ફળ ગઈ હોય છે.
 કેટલાકોની મથામણને સમાંતર સમાંતર
 આજીવન અથડામણ ને કુટામણ ચાલ્યા કરે છે.
 ધંધાદારીઓએ એક શ્રીમંતને નિશાન બનાવ્યો.
 એક રૂપસુંદરીએ એની પાસે લિફ્ટ માંગી.
 જાળ બિધાવી.
 એ બિયારો જાળમાં સપણાયો
 પછી શું શું થયું એ બધી વાત જવા દઈએ.
 એ રૂપસુંદરી નજર સામે આવી
 એ પણની વાત કરવી છે.
 એ એક નિમિત હતું, મોહરાજના દાવપેયનું એક સાધન હતું,
 એવી વ્યક્તિ જેણે એ નિમિતને કુકરાવી દીધું,
 એ ફાવી ગઈ, એની આખી જિંદગી બચી ગઈ,
 એવી વ્યક્તિ જેને ફસાવવામાં નિમિત ફાવી ગયું,

એ વ્યક્તિ ખલાસ થઈ ગઈ
 અની આખી જિંગરી બરબાદ થઈ ગઈ.
 મોહુદ્યની પ્રત્યેક પળ
 એ ગુંડાઓની રોકેલી માચાવિની રૂપસુંદરીની
 લિફ્ટ માંગવાની પળ છે.
 એના માટે આપણી ગાડી ઊભી રાખવી
 દરવાજો ખોલવો
 એને અંદર બેસાડવી
 ને એનામાં લેશ પણ સુખની સંભાવના જોવી,
 એના જેવું પાગલપણું અને આપઘાતીપણું
 દુનિયામાં બીજું કોઈ જ નથી.

સુચરિયં ।

બ્રહ્મ નીકળી જાય
 એટલે બહુચલન જ બાકી રહે છે.
 સ્વીમાં ‘મા’ ન હેખાય
 ત્યારથી જ દુરાચારની શરૂઆત થઈ જાય છે.
 પુરુષમાં ‘પિતા’ ન હેખાય
 ત્યારથી જ દુરાચારની શરૂઆત થઈ જાય છે.
 નિશ્ચયદસ્થિ તો કહે છે -
 જે તમે નથી તે પર છે.
 તે સ્વી હોય, તો તે પરસ્વી છે.
 તે પુરુષ હોય, તો તે પરપુરુષ છે,
 તે દ્રવ્ય હોય, તો તો તે પરદ્રવ્ય છે,
 તે ભાવ હોય, તો તે પરભાવ છે.
 નિશ્ચયદસ્થિએ પતિ, પત્ની, વિવાહ
 આ બધાં જ શર્દો યા આત્માના સમાનાર્થી છે,
 યા વન્દ્યાપુત્રના સમાનાર્થી છે.

તમારો પતિ.... તમારી પત્ની.... તમારો વિવાહ....

આ કશું શક્ય જ નથી.

તમારા જ્ઞાનાદિગુણો હોઈ શકે.

સ્ત્રી કે પુરુષ તમારા શી રીતે હોઈ શકે ?

અને જે ‘પર’ છે, એની સાથેનું અબ્રહાલ

એ સદાચાર કઈ રીતે હોઈ શકે ?

અબ્રહાલ ચાહે કહેવાતા પતિ કે પત્ની સાથે ય કેમ ન હોય ?

એ દુરાચાર છે.

સમાજ કે દેશના કાયદા અનુસાર ભલે એ ગુનો ન ગાળાતો હોય,

પણ કુદરતના કાયદા અનુસાર એ ગુનો જ છે,

કુદરતના તંત્રમાં એની પણ સજા છે જ

અને મોટી સજા છે.

સદાચાર તો બ્રહ્મયર્થ જ છે.

માટે જ સુધર્માસ્વામી ભગવાન કહે છે - સુચરિતમ् ।

સુધર્માસ્વામી ભગવાન આગળ વધે છે,

બ્રહ્મયર્થનું ઓગાળીશમું વિશેષણ છે - સુભાસિયં ।

પ્રભુએ ‘બ્રહ્મયર્થ’ દ્વારા જે જીવનપથ બતાવ્યો છે,

તે એકદમ યુક્તિસંગત, તર્કસંગત, અનુભવસંગત, લોકસંગત

અને શાસ્ત્રસંગત છે.

યુક્તિસંગત એટલા માટે

કે વિવેકીને આ પશુકીડા બિલકુલ ઉચ્ચિત (યુક્ત) નથી.

તર્કસંગત એટલા માટે

કે જો હિંસા ત્યાજ્ય છે તો સંસારની અગણિત હિંસાઓ

જેના માટે કરવામાં આવે છે,

એ અબ્રહાલ તે સુતરાં ત્યાજ્ય છે,

અનુભવસંગત એટલા માટે

કે સર્વાનુભવ આ બાબતમાં સ્પષ્ટ છે કે આ ‘છી’ છે.

લોકસંગત એટલા માટે

કે લોકોમાં ય ‘બ્રહ્મ’ જ સહજ પૂજનીય છે

અને ‘અબ્રહ્મ’ સહજ રીતે ઘૃણા ઉપજાવે છે.

શાખસંગત એટલા માટે

કે શાખાઓ એક અવાજે અધ્યક્ષને વખોડી કાઢે છે

ને બ્રહ્મચર્યનો મહિમા ગાય છે.

સુભાસિયં । યાદ આવે શીલોપદેશમાલા -

ણ વિ કિંચિ અણુન્નાયં પડિસિદ્ધં વા વિ જિણવરિદેહિં ।

મુત્તું મેહુણભાવં ન તં વિણ રાગદોસેહિં ॥

જિનેથરોને નથી કોઈ વસ્તુની એકાન્તે અનુશા આપી

કે નથી કોઈ વસ્તુનો એકાન્તે પ્રતિષેધ કર્યો,

સિવાય મૈથુન,

કારણ કે તે રાગ-દ્વેષ વિના થતું નથી.

સુધર્માસ્ત્વામી ભગવાન બ્રહ્મચર્યનું વીસમું વિશેષણ કહે છે

નવરિં મુણિવણેહિં મહાપુરિસધીરસૂરધમ્મિયધિતિમંતાણ ય સયા વિસુદ્ધં ।

બ્રહ્મચર્યનું શુદ્ધ સ્વરૂપ ક્યાં છે ?

જેઓ મહાપુરુષ છે, ધીર છે, ધર્મશૂર છે, ધાર્મિક અને ધૂતિર્વત છે,
એવા મુનિવરોમાં જ વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય છે.

દુંકમાં, વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્ય જિનશાસનમાં છે.

બ્રહ્મચર્યની પ્રરૂપણા તો ઘણાએ કરી છે,

પણ નવ બ્રહ્મચર્યની ગુમિઓથી સુરક્ષિત

એવા વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્યની પ્રરૂપણા અને તેનું પ્રાયોગિક આચરણ,

જિનશાસન સિવાય કયાંય નહીં મળે.

અરે, ઉદ્દૃ બીજે તો બ્રહ્મચર્યવિરોધી પ્રરૂપણાઓ ય થયેલી છે,

કેમ કે -

અપુત્રસ્ય ગતિર્નાસ્તિ, સ્વર્ગો નैવ ચ નैવ ચ ।

તસ્માત् પુત્રમુખં દૃષ્ટ્વા, પશ્ચાત् ધર્મ ચરિષ્યસિ ॥

જો તારો કોઈ પુત્ર નથી, તો તારી સદ્ગતિ નથી.

સ્વર્ગ તો નથી જ નથી.

માટે પહેલા પુત્રનું મુખ જોજે
પછી સંન્યાસ લેજે.

ને એ જ દર્શને થૂકેલું ચાટવું પડ્યું છે -

અનેકાનિ સહસ્રાણ કુમારબ્રહ્મચારિણામ् ।

દિવં ગતાનિ વિપ્રાણા - મકૃત્વા કુલસન્તતિ ॥

હજારો બ્રાહ્મણો લભ વિના કુળની પરંપરા આગળ ચલાવ્યા વિના
કુમાર-બ્રહ્મચારીરૂપે જ સંન્યાસ લઈને સ્વર્ગે ગયા છે.

ક્યાંક તો એક જ શ્લોકમાં બે છેડાની વાત કરી છે -

ન માંસભક્ષણે દોષો, ન મદ્યે ન ચ મૈથુને ।

પ્રવૃત્તિરેષા ભૂતાનાં, નિવૃત્તિસ્તુ મહાફલા ॥

નથી માંસભક્ષણમાં દોષ, નથી દાર્ઢમાં ને નથી મૈથુનમાં
આ તો જીવોની સહજ પ્રવૃત્તિ છે, પણ એનાથી નિવૃત્તિ લેવાય
તો મહાન ફળ મળે છે.

ક્યાં બાકીની આખી ય દુનિયા !

ને ક્યાં જિનશાસન !

આવું જિનશાસન ભજ્યા પછી ય આપણે વિશુદ્ધ બ્રહ્મયર્થ નહીં પાળીએ
તો પછી ક્યાં ભવમાં પાળશું ?

જિનશાસનને પામ્યા પછી

આપણા મનમાં એક જ પુરુષ રમવો જોઈએ,

પરમ પુરુષ.

આ ભવ રાજુમતી બનવા માટે છે.

આ ભવ પરમ પુરુષના નામે વાસનાનું બલિદાન આપવા માટે છે,

આ ભવ રહુનેમિઓના બધા જ પ્રલોભનોને ફુકરાવવા માટે છે.

આ ભવ ભોગના યોગ માટે ય નથી

ને યોગનો ભોગ લેવા માટે ય નથી

આ ભવ તો યોગ-સ્વરૂપ ખરા ભોગ માટે છે.

આ ભવ રતિસુંદરી બનવા માટે છે

જેણે શીલરક્ષા માટે પોતાના સૌન્દર્યની તો આહૂતિ આપી જ દીધી,

છરીથી પોતાની આંખો સુદ્ધા કાપીને ઉખાડી દીધી,

આ ભવ બુદ્ધિસુંદરી બનવા માટે છે.

જેણે હુગંધી દ્રવ્યોથી ભરેલી પોતાની જ પ્રતિમા બનાવીને

રાજાના રાગને વૈરાઘ્યમાં ફેરવી દીધો ને શીલરક્ષા કરી દીધી,

આ ભવ ઋદ્ધિસુંદરી બનવા માટે છે,

જેણે મધુદરિયે પતિ પાણીમાં ફેંકાઈ જવા છતાં ય

શીલને ઉની આંચ ન આવવા દીધી

આ ભવ ધારિણી બનવા માટે છે.

જેણે શીલભંગની વાત સાંભળતા જ

જીભ કચરીને પ્રાણના ભોગે ય શીલરક્ષા કરી દીધી.

આ ભવ ગુણસુંદરી બનવા માટે છે,

જેણે ભયાનક જંગલમાં ભીલપણીમાં લંપટ પુરુષ પાસે પણ

તીવ્ર સંવેગપૂર્વક યુક્તિપૂર્વક પોતાના શીલની રક્ષા કરી.

આ ભવ સીતા બનવા માટે છે

જેમણે ત્રિંદાધિપતિની પછુરાણીના પદને હુકરાવીને

તદન વિષમ સંયોગોમાં પણ શીલરક્ષા કરી.

પુરુષથી પતન થશે.

પરમપુરુષથી ઉત્થાન થશે.

આપણે જો રાજુમતી બન્યા, તો નેમ અવશ્ય મળશે.

પુરુષ કોઈ દુર્લભ વસ્તુ નથી.

અનંતકાળમાં અનંતાનંત વાર મળેલી વસ્તુ છે.

એણે ટીપાથી ય ઓછું સુખ આપું છે

ને દરિયાથી ય વધુ દુઃખ આપું છે,

આપણે ઈર્ષાર્થી બળ્યા - પુરુષને કારણે.

શોક્ય ને ઉપપત્નીઓ પ્રત્યે ભ્યાનક કખાયો કર્યા - પુરુષને કારણે.

ગર્ભિણીપણાની ચિત્ર-વિચિત્ર અસરો ને પીડાઓ વેઠી - પુરુષને કારણે.

પ્રસવની અસરી નરકવેદના વેઠી - પુરુષને કારણે.

અનંત વાર તો આપણે પ્રસવવેદનાથી જ મૃત્યુ પામ્યા - પુરુષને કારણે.

અનંત વાર પુત્ર-પુત્રીના મળ-મૂત્રથી આપણા હાથ ખરડાયા - પુરુષને કારણે.

અનંત વાર આપણા ખોળા-પલંગ-ઘર મળ-મૂત્રથી ખરડાયા - પુરુષને કારણે.

અનંત વાર સાધિકા બનવા મળેલ જીવન દાસી તરીકે પૂરું થયું - પુરુષને કારણે.

ઘોર તપને પ્રચંડ જ્ઞાન મેળવ્યા, પણ ભસ્મીભૂત થઈ ગયા - પુરુષને કારણે.

અસંખ્ય સમ્મૂર્ખીયમ જીવોની મૃત્યુપરંપરાનું આપણે ઉદ્ધારન કર્યું - પુરુષના કારણે.

કુમિ જીવોને આપણે જીવતા સળગાવી દેવા જેવી વેદના આપી - પુરુષના કારણે.

બે લાખથી નવ લાખ જેવા મનુષ્યોને એક જ ઝાટકે

આપણે મોતને ઘાટ ઉતારી દીધા - પુરુષના કારણે.

ભ્યાનક રણ-દ્રેષ કરીને આપણે સીધા નરક ભેગા થઈ ગયા - પુરુષના કારણે.

અનંતકાળે માંડ ઉપર આવેલો આપણો જીવ તરવાને બદલે તુબી

ગયો ને ફરી અનંતની વાટે ચરી ગયો - પુરુષના કારણે.

શું બધ્યું છે પુરુષમાં કે આપણે એની સામે નજર સુદ્ધા કરીએ ?

આપણા ઈતિહાસને જોઈએ

તો પુરુષ માટે આપણને નફરત થઈ જાય,

આપણા અનંતાનંત દુઃખોના મૂળમાં આપણને પુરુષ દેખાય.

તીવ્ર દ્રેષ થઈ જાય પુરુષ પર.

યાદ આવે અધ્યાત્મસાર -

ભવહેતૂષુ તદ્દ્રેષાત् - જે આપણા સંસારનું કારણ

એના પરથી આપણું મન ઉતરી જ જાય,

પુરુષ એટલે આપણું આખું ય ભવિષ્ય બરબાદ.

પુરુષ એટલે આપણો વર્તમાન પણ ખલાસ.

પુરુષને ખી માટે લાગણી છે, પ્રેમ છે,

આ બધી વાત છેતરપિંડીથી વધુ કાંઈ જ નથી.
 પુરુષની લાગણી સ્વી માટે નહીં એની ચામડી માટે છે,
 એ લબડી પેડે કે ફિક્કી પેડે
 એટલે એ બીજી ચામડી ગોતતો થઈ જાય છે.
 પુરુષની લાગણી સ્વી માટે નહીં એના યૌવન માટે છે.
 એ ટળી પેડે એટલે પુરુષ એને અવગણતો થઈ જાય છે.
 પુરુષની લાગણી સ્વી માટે નહીં, પોતાના સ્વાર્થ માટે છે,
 એ પૂરો થઈ જાય
 તો પુરુષને સ્વી સાથે કોઈ જ નિસ્બત નથી.
 આપણે આપણા મનને ઢંઢોળીએ, હલબલાવીએ,
 એને મોહની ઉંઘમાંથી સફાણું બેકું કરીએ,
 શું બજ્યું છે પુરુષમાં કે આપણે એનામાં આપણું સુખ ગોતીએ ?
 શું બજ્યું છે પુરુષમાં કે
 આપણે એના ખાતર પરમ પુરુષની અવગણના કરીએ ?
 શું આપ્યું છે આપણને પુરુષે અનાદિ કાળમાં
 કે આપણે એની ધાંટા જેટલી ય લાયકાત જોઈએ ?
 અરે કોઈ પુરુષને ખરેખર આપણા શરીર પર જ નહીં,
 આપણી ઉપર પણ લાગણી હતી,
 તો એના મોહમાં આપણે વધુ લપટાયા,
 મરતા સુધી એનામાં તન્મય રહ્યા
 તીવ્ર રાગથી ચીકણા કર્મ બાંધ્યા,
 ને મરીને દુગ્ધતિની પરંપરામાં રજુણતા થઈ ગયા.
 કૂતરો રુઠે તો બટકું ભરે
 ને રીજે તો એની થુંક ભરેલી જીભથી આપણું મોહું ચાલે,
 એના જેવી પુરુષની સ્થિતિ છે.
 મોટા ભાગે સ્વી માટે પુરુષ
 એ બટકું ભરતો કૂતરો જ છે,

કોઈ વળી એને હદ્યથી ચાહતો હોય,
તો દેખીતી રીતે સારો લાગે.

પણ એ એના માટે અજગરથી ય વધુ ભયાનક પુરવાર થાય છે,
એ એના વૈરાઘ્યની શક્યતાને અને સંદ્ગતિની શક્યતાને
સમાપ્ત કરી દે છે.

સ્વીના દુઃખનું કારણ પુરુષ સિવાય કોઈ જ નથી.
ભર્તૃહરી કહે છે -

નાન્યન્મનોહારિ નિતમ્બિનીભ્યો, દુઃખૈકહેતુર્ન હિ કશ્ચિદન્યઃ ।

સ્વીઓથી વધુ કોઈ મનોહર પણ નથી

ને સ્વીઓ સિવાય કોઈ દુઃખનું અનન્ય કારણ પણ નથી.

સ્વીના પક્ષે આ જ વાત પુરુષના સંદર્ભમાં લાગુ પડે છે -

પુરુષોથી વધુ કોઈ મનોહર પણ નથી

અને પુરુષો સિવાય કોઈ દુઃખનું અનન્ય કારણ પણ નથી.

હકીકતમાં તો સ્વી પણ દુઃખનું કારણ નથી

અને પુરુષ પણ દુઃખનું કારણ નથી.

મોહ એ જ દુઃખનું કારણ છે.

પણ કેવળજ્ઞાની સિવાય પ્રાયઃ બધા જ જીવો માટે

વિજાતીય એ મોહનું કારણ બનીને જ રહે છે,

માટે ‘મોહ એ દુઃખનું કારણ છે,’

એનો નિષ્કર્ષ પણ આ જ આવશે

કે પુરુષ માટે સ્વી એ દુઃખનું કારણ છે

અને સ્વી માટે પુરુષ દુઃખનું કારણ છે.

પુરુષ એ દુઃખનો રસ્તો છે.

એ રસ્તો આકર્ષક લાગે તો ય દુઃખનો રસ્તો છે,

એ રસ્તો છાયાવાળો લાગે તો ય દુઃખનો રસ્તો છે,

ને એ રસ્તો ખૂબ ગમતો હોય તો ય દુઃખનો રસ્તો છે,

આપણે અમદાવાદથી ચેશાઈનો રસ્તો પકડીએ
 એમાં જો દિલ્લી આવે
 તો પુરુષના રસ્તે સુખ આવે,
 પાણ એ બેમાંથી એકે ય શક્ય નથી.
 તમે ચાલો, દોડો, ખૂબ દોડો
 કે માથા પછાડી પછાડીને દોડો,
 પુરુષના રસ્તે સુખનો છાંટો ય નથી
 ને દુઃખના દરિયે દરિયા છે.
 પુરુષે આપણા પર અનંત વાર ત્રાસ ગુજર્યો છે.
 પરમ પુરુષે આપણા કલ્યાણ ખાતર
 ઘોર પરીષહો ને ઉપસર્ગોનો ત્રાસ વેઠ્યો છે.
 પુરુષે આપણા પર અનંત વાર અત્યાચારો વરસાવ્યા છે,
 પરમ પુરુષે આપણા પર અનંત વાર
 અપરંપાર કરુણા વરસાવી છે.
 પુરુષે આપણને અનંત વાર
 ઘક્કો મારીને દુર્ગતિના ફૂવામાં પાડી દીધા છે.
 પરમ પુરુષે આપણને ઉગારવા માટે
 અનંત વાર એમની વાણીનું દોરું મોકલ્યું છે.
 પુરુષે આપણને અનંતવાર ભયંકર અશાતા વેદનીય કર્મ બંધાવ્યું છે,
 પરમ પુરુષે આપણને અવ્યાબાધ સુખમય
 પરમાનંદપદ આપવા માટે અનંત વાર પ્રયાસો કર્યા છે.
 પુરુષને પનારે પડવાથી
 આપણે બધી જ રીતે બેહાલ થઈ જવાના.
 પરમ પુરુષને સમર્પિત થયા
 તો આપણો આત્મા ન્યાલ થઈ જવાનો.
પુરુષ
 એટલે મોહરાજાએ આપણા માટે છોડેલ કાતિલ શાખ.

શાખ એક મૃત્યુને નોતરે છે
મોહ-શાખ અનંત મૃત્યુને નોતરે છે
આપણે શીલનું બાધ્તર પહેરીને બચી જવું ?

કે પછી

અનંત ભવોમાં કરી
એ જ મૂખ્યમીનું પુનરાવર્તન કરીને
આવનારા અનંત ભવોને દુઃખમય કરી દેવા ?
એ આપણે નક્કી કરવાનું છે.

એ ભ્રમણા છે

કે નેમિનાથ ભગવાને પૂર્વના આઠ ભવમાં
રાજુમતી સાથે સંબંધ બાંધ્યો.

ને અંતિમ ભવમાં એ સંબંધ છોડ્યો.

વાસ્તવિકતા તો એ છે,

કે નેમિનાથે ખરો સંબંધ તો અંતિમ ભવમાં બાંધ્યો
ને નિભાવ્યો.

ખરી પ્રીત અંતિમ ભવમાં થઈ,

ખરા વિવાહ અંતિમ ભવમાં થયા

ને ખરું મિલન પણ અંતિમ ભવમાં થયું.

ખરું મિલન... સુખદ મિલન... પરમાનંદમય મિલન...

પવિત્ર મિલન... પરમ પવિત્ર મિલન.... શાશ્વત મિલન...

યાદ આવે મીરાબાઈ -

પ્રીતમ તો એક ખ્યારો, અખંડ સૌભાગ્ય મારો,

રંડાવાનો ભય વાર્યો, મોહુન ખ્યારા...

નેમિનાથજીનો રથ પાછો ફર્યો, ત્યારે

રાજુમતી રી હતી, જુરી હતી, બેભાન થઈ ગઈ હતી,

એને આઘાત લાય્યો હતો, વજાઘાત લાય્યો હતો,

એવું આપણાને લાગે છે,

હકીકતમાં એ ત્રાસ ન'તો, એ અત્યાચાર પણ ન'તો.

એ હતું મોહની ગાંઠનું ઓપરેશન.

એ હતો ચિકિત્સાનો એક ભાગ,

પીડા હતી, પણ હકીકતમાં પીડા ન હતી

સારવાર હતી.

રાજુમતી માટે નેમિનાથ

એ સારવાર પહેલા પુરુષ હતા

સારવાર પછી એ પરમ પુરુષ બની ગયા.

સવિષ પ્રીત નિર્વિષ પ્રીતમાં પરિણમી.

એ અનંત ભવભ્રમણનું કારણ બનત

ઓણે ભવભ્રમણ પર પૂર્ણવિરામ લાવી દીધું.

આ જીવનનો ઉદ્દેશ્ય આ જ છે

પુરુષથી નીકળી જવું

અને પરમ પુરુષમાં હરી જવું.

દુઃખથી નીકળવાનો

અને સુખી થઈ જવાનો અર્થ

આની સિવાય બીજો કોઈ જ નથી.

ચાલો,

આ ભવમાં આનો જ પ્રયાસ કરીએ

I promise you

રાજુલાને નેમ મળી જાશે.

Definately.

ખુદ નેમનાથ ભગવાન આપણને પ્રોમિસ આપે છે,

“તમે પુરુષને છોડી દો,

મન-વચન-કાયા બધામાંથી છોડી દો,

દું તમને ૧૦૦% મળીશ.

દું તમને સુખના મહાસાગરમાં જુમતા કરી દઈશ,

હું તમારા સેંથામાં પરમ બ્રહ્મનું સિંદૂર પૂરીશ,
 હું તમારી સાથે સાંદ અનંત છેડા છેડી બાંધીશ
 હું તમને અખંડ સૌભાગ્ય આપીશ.
 હું તમને અક્ષત અવિયોગ આપીશ.
 હું તમારી સાથે આત્માના પ્રદેશો પ્રદેશનો આત્મમેળાપ કરીશ.

દુનિયાના બધા પુરુષ ભેગા થઈને ય
 તમને જે આપી શકે તેમ નથી.
 તે આપવા માટે હું સમર્થ છું, સજજ છું.
 તમે તમારું બધું જ છોડીને આવો
 હું તમને મારું બધું જ આપી દેવા તૈયાર છું.”

શીલનું પાનેતર
 ચારિત્રની ચોરી
 મહાનંદનો મંડપ
 તપનો અણી
 સંયમના મંત્રાક્ષરો
 હજાર હાથના ધાણીનો હસ્તમેળાપ

ને પરમ પુરુષની વરમાળા
 આથી વધુ શું જોઈએ ?
 આથી વધુ હોઈ પણ શું શકે ?
 આજથી

આપણા શબ્દકોષમાંથી પુરુષ શબ્દની બાદબાકી.
 આજથી આપણા શબ્દકોષના પાને પાને
 દરેક પાને, દરેક પંક્તિએ... એક જ શબ્દ -
 પરમ પુરુષ.
 બસ, હવે
 રાજુલાને નેમ મળી જશે...

* * * * *

રાજગૃહીના ઉપનગરનો એ ઉપાશ્રય...

અનો પ્રત્યેક પરમાણુ

જાણે પરમ બ્રહ્મના વચનામૃતની પરબ બન્યો છે,

સુધર્માસ્વામી ભગવાનની આખી ય ઓરામાંથી

જાણે 'બ્રહ્મ'ના કુવારા છૂટી રહ્યા છે

ને જંબૂસ્વામી આર-પાર ભીંજાઈ રહ્યા છે.

* * * * *

પરમ તારક પરમ શ્રદ્ધેય શ્રી જિનાજ્ઞાવિરુદ્ધ લખાયું હોય

તો મિથ્યામિ દુકુદમ્

મહા વદ ૧૩, વિ. ૨૦૭૬, શ્રી જૈનનગર જૈન સંધ, અમદાવાદ

★ બ્રહ્મ-પાઠ્ય ★

બ્રહ્મચર્ય સમાધિ

કામસુભટ ગયો હત્તી

}{ વૈરાય્દેશનાદક્ષ ગુરુદેવશ્રી
હેમચન્દ્રસૂરીશરજ મહારાજા

બ્રહ્મોપનિષદ્દ

બ્રહ્મ Easy

ઓર ન ચાહું રે કંત

આ છે સંસાર

ભર્તૃહરિ નિર્વેદ

સત્ત્વોપનિષદ્દ